Need an amazing tutor?

www.teachme2.com/matric

Collected and collated by

teachme2

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

AFRIKAANS HUISTAAL V2

NOVEMBER 2024

NASIENRIGLYNE

PUNTE: 80

Hierdie nasienriglyne bestaan uit 57 bladsye.

Kopiereg voorbehou

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

RIGLYNE VIR NASIENERS

1. Indien 'n kandidaat meer as die verlangde getal vrae gedoen het, word net die eerste antwoord/respons nagesien. **(Die kandidate mag nie die opstelvraag en die kontekstuele vraag oor dieselfde genre beantwoord nie.)**

2. Indien 'n kandidaat in AFDELING A al vier vrae oor die gesiene gedigte beantwoord het, word die eerste twee gedigte se antwoorde nagesien.

3. Indien 'n kandidaat in AFDELING B en C twee kontekstuele vrae of twee literêre opstelle beantwoord het, word die eerste antwoord nagesien en die tweede antwoord word geïgnoreer. Indien 'n kandidaat al vier die vrae in AFDELING B en C beantwoord het, word die eerste antwoord in elke afdeling nagesien mits een kontekstuele vraag en een opstelvraag beantwoord is.

4. Indien 'n kandidaat twee antwoorde gee en die eerste antwoord is verkeerd, maar die tweede antwoord is reg, word die eerste antwoord nagesien en die tweede antwoord word geïgnoreer.

5. Indien antwoorde verkeerd genommer is, word die antwoorde volgens die nasienriglyne nagesien.

6. Taalfoute by kontekstuele vrae word nie gepenaliseer nie. Indien 'n spelfout die betekenis van die antwoord beïnvloed, word dit verkeerd gemerk. Indien die spelfout nie die betekenis van die antwoord beïnvloed nie, word dit as korrek beskou.

7. Opstelvrae:
   Indien die literêre opstel korter as die verlangde lengte is, word die kandidaat nie gepenaliseer nie omdat hy/sy hom-/haarself gepenaliseer het. Indien die literêre opstel te lank is, assesseer dit op meriete en bespreek dit met die senior nasiener. Die nasienriglyne is slegs 'n riglyn, daarom moet ander relevante inhoud as korrek beskou word. Gebruik die aangehegte rubrieke om die opstelvrae na te sien.

8. Kontekstuele vrae:
   Indien 'n kandidaat nie aanhalingstekens gebruik waar 'n vraag dit vereis nie, word die kandidaat nie gepenaliseer nie.

9. Vir oop vrae word geen punte toegeken vir JA/NEE/EK STEM SAAM/EK STEM NIE SAAM NIE. Die rede/motivering moet oorweeg word.

10. Geen punte word vir WAAR/ONWAAR of FEIT/MENING toegeken nie. Die rede/motivering/bewys verdien die punt.

11. **Moenie woorde nasien nie; sien betekenis na.**

12. Vir hierdie eksamen geld die volgende eksamenriglyne vir die opstelvraag:
    - Lees die opstelvraag die <u>eerste maal</u> en toon die reeks treffende argumente met die ooreenstemmende kode aan.
    - 'n Reeks treffende argumente is stellings wat met:
      - relevante verduideliking gemotiveer word./
      - korrekte, gepaste aanhalings uit die roman/drama/gedig gemotiveer word./
      - geparafraseerde aanhalings uit die roman/drama/gedig gemotiveer word.
    - 'n Treffende argument is **nie** noodwendig in die formaat **punt, verduideliking én illustrasie nie**.
    - Lees die opstelvraag 'n <u>tweede maal</u> om die struktuur en taal te assesseer. Taalfoute word met onderstreping aangedui.

    Die aantal kodes in die opstelvraag word **nie** getel om 'n bepaalde punt by inhoud toe te ken **<u>nie</u>.**

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

AFDELING A: GEDIGTE

VRAAG 1: LITERÊRE OPSTEL

"Vroue van Vermeer" – TT Cloete

Hierdie vraag word aan die hand van die aangehegte **ASSESSERINGSRUBRIEK VIR LITERÊRE OPSTEL – HUISTAAL: POËSIE** nagesien.

KODE:
R: retoriese middele
W: woordgebruik
T: teenstellings

LET WEL:

- Dis 'n breë raamwerk van feite.
- Al die feite hoef nie genoem te word nie.
- Nasienriglyn by Vraag 1:

  - ❖ Vir uitsonderlike inhoud sal die kandidaat minstens 1 van elk aanbied, m.a.w. minstens 1 retoriese middel, 1 voorbeeld van woordgebruik en 1 teenstelling.
  - ❖ Die kandidaat kan die aspekte in enige volgorde aanbied.

ARGUMENTE WORD AANGEBIED EN ONDERSTEUN OF GEÏLLUSTREER DEUR NA DIE TEKS TE VERWYS.

ARGUMENT	**ONDERSTEUNENDE BEWYS OF AANHALING/PARAFRASE**	
Die kandidaat bied 'n gepaste inleiding aan.		
Retoriese middel: Herhaling		
Herhaling beeld die vroue se ingeperktheid van die sewentiende eeu uit.	Die woord “klein” wat herhaaldelik gebruik word, dui op die leefwêreld van die vrou wat klein en ingeperk is.	Versreël 4: *klein* Versreël 5: *voor ‘n kleiner ...* Versreël 21: *klein afgemete ...* Versreël 23: *klein aardse...*
	Die herhaling van "wêreld" wat juis beklemtoon dat die vrou ingeperk is en nie toegang tot die wêreld het nie.	Versreël 7: *wêreld* Versreël 8: *wêreldkaart*
	Herhaling van die woord "sy" – sy word as vrou (as enkeling) uitgesonder en ingeperk met haar take.	Versreëls 2, 3, 12, 13, 17, 18: *sy*
Die herhaling van "meestal" dui aan dat die spreker nie net na 'n enkele skildery verwys nie, maar na Vermeer se kollektiewe werk waarin jong vroue op verskillende maniere binne-in die ruimte van die huis uitgebeeld word.	Die herhaling van "meestal" beklemtoon dat die figuur meestal 'n mooi, jong vrou is, maar daar is ook skilderye waarin 'n ouer vrou uitgebeeld word.	Versreël 1 en 2: *Dit is meestal 'n mooi jong vrou. / Meestal is sy alleen binnenshuis,*

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

Die herhaling van "in" beklemtoon dat die vroue tot die ruimte "in" die huis beperk is.	Die herhaling van "in" beklem-toon die binnedring van die geslote ruimte deur die lig van buite om die vrou se beperking tot die binneruimte uit te hef.	Versreëls 20 tot 24: *En altyd is daar lig wat áfstraal / ín in die liefs klein afgemete vertrek, / oorvloedig, uit die oop grote / universum en wat die klein aardse geslote / stilte in die onmeetlike laat asemhaal.*
Woordgebruik		
Die weglating van die bepaalde lidwoord, die, in die titel van die gedig dui op die universele lot van vroue in die sewentiende eeu.	Die vrouefigure in Vermeer se skilderye is tiperend van die milieu waarin hulle hul bevind: die man het gaan werk en die vrou was tipies onderdanig en kuis./slegs 'n sieraad vir haar huis en vir haar man.	Titel: *"Vroue van Vermeer"*
Die woorde "alleen" en "binnenshuis" suggereer die beperkte rol/plek van die vrou.	Die woordgebruik "alleen" en "binnenshuis" beklemtoon die vrou se ingeperktheid. Sy is meestal afgesonderd en op haar eie.	Versreël 1 en 2: *Dit is meestal 'n mooi jong vrou. / Meestal is sy alleen binnenshuis,*
Die "wit" "veraf" brief in die vrou se hand, dui op kommunikasie van buite en plaas klem op die afstand tussen die vroue in die binneruimte en die geliefdes/mans in die buiteruimte.	Die brief verteenwoordig die konkrete verbinding met die buitewêreld. Haar eggenoot is buite die binnenshuise grense van die vertrek waarin sy vasgekeer is.	Versreël 3: *dalk met 'n wit veraf brief wat sy vashou,*
Die woord "veraf" versterk die idee van afstand tussen die vrou en die man.	Die afstand versterk die gedagte van inperking van die vrou teenoor die man se beweeglikheid.	Versreël 3: *dalk met 'n wit veraf brief wat sy vashou,*
Die venster beklemtoon die vrou se ingeperktheid.	Die raam/venster is 'n skeidings-middel tussen die buitewêreld en die ruimte waarin die vrou haar bevind. Die vrou wat geposisioneer is voor " 'n kleiner of groter oop venster" kan moontlik dui op 'n smagting na bevryding van haar beperkende en inperkende bestaan.	Versreël 5 en 6: *voor 'n kleiner of groter oop / venster.*
Die gebruik van die woorde "daar" en "kom" bevestig die vrou wat afgesny is van die invloede van buite.	Die woord "daar" en die gebruik van "kom" dui op beweging, 'n intrede van iets van buite af in die vrou se beperkte omstandighede.	Versreël 6: *Daar kom 'n ligte geruis*

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

Woorde soos "land-", "wêreldkaart", "seestrome" en "skeepvaart" staan in teenstelling tot die beperkte, ingeslote binnewêreld waarin die vroulike figuur vasgekeer is.	Hierdie woorde het betrekking op die seevaarders wat in die sewentiende eeu die wêreld deurkruis het en staan in kontras met die vrou se gebondenheid tot die huis.	Versreëls 7 tot 11: *van 'n wêreld aan uit 'n land- / of groter wêreldkaart / wat teen die muurvlak oorkant / hang, daar waar seestrome en wind loop / met haar land se ganse skeepvaart.*
	Die herhalende gebruik van "sy" – sy voer op haar eie, binne die inperking in die huis, bepaalde skeppende aksies uit. Slegs sy doen hierdie aksies en is ook hier ingeperk en alleen.	Versreël 12 tot13: *"Sy staan, sy sit, sy buk oor kant, sy droom ..."*
Die woorde wat na objekte soos "skildery", "spieël" en "wynhouer" verwys, weerspieël die vrou se beperkte bestaan "binnenshuis".	Die vroue in Vermeer se skilderye is soms vasgevang in 'n skildery, en soms sigbaar in 'n spieël of dofweg in 'n wynhouer. Hierdie weerspieëlingspunte dui telkens op die vrou se teenwoordigheid binne die grense van die huis.	Versreël 16: *ruimte van 'n skildery of spieël of in 'n wynhouer*
Binne die vrou se beperkte ruimte dui die woord "klavesimbaal" op die tydverdryf van die vrou gedurende hierdie tydperk.	Die woord "klavesimbaal" versterk die gedagte van 'n behoefte aan ontvlugting/tydverdryf deur middel van skeppende aktiwiteite./ kreatiwiteit.	Versreël 17: *… of sy speel klavesimbaal*
Teenstellings		
Die kleiner teenoor die groter ruimte dui op die ingeperkte bestaan van die vroue.	Die "landkaart" teenoor die "wêreldkaart" *asook* die "*klein afgemete vertrek"* teenoor die *oop "grote universum"* dui op die kontras tussen die vrou en die man se leefwêrelde.	Versreëls 7 en 8: *van 'n wêreld aan uit 'n land- / of groter wêreldkaart* Versreëls 21 tot 23: *ín in die liefs klein afgemete vertrek, / oorvloedig, uit die oop grote / universum*
Die milieu van die vrou in 'n rustige, huislike (alleen) atmosfeer word uitgebeeld in kontras met die man se gevaarlike en opwindende seereise.	Die vrou se eggenoot is buite die vertrek waarin sy haar bevind. Hy is waarskynlik iewers op een van die plekke op die groter kaart wat teen die muurvlak hang. Die kontras tussen die vrou wat meestal binnenshuis is teenoor die man wat buitenshuis is en die buitewêreld ontdek, suggereer ook die grense/beperkings van die vrou.	Versreëls 21 tot 23: *ín in die liefs klein afgemete vertrek, / oorvloedig, uit die oop grote / universum*

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

Die teenstelling tussen die binne en buiteruimtes beklemtoon die verskillende leefwêrelde van vroue en mans in die sewentiende eeu.	Die verwysings na die buitewêreld (bv. die "veraf brief" en die "wêreldkaart") is in teenstelling met die geslote, beknopte binnewêreld waarin die vroulike figuur vasgevang is.	Versreël 3: *veraf brief wat sy vashou,* Versreël 8: *groter wêreldkaart*
Die kleiner teenoor die groter oop venster dui op 'n smagting na bevryding van hierdie vroue se beperkende en inperkende bestaan.	Die venster kan beskou word as 'n kanaal of weg na die groter buitewêreld en dui dus die skeiding tussen die vroue se beperkende ruimte teenoor die vryheid van die buiteruimte aan.	Versreël 5 en 6: *voor 'n kleiner of groter oop / venster.*
Die ingeperktheid van die aardse bestaan kontrasteer met die onmeetlikheid van die ewigheid.	Die gebruik van "geslote" by "klein aardse stilte" beklemtoon die beperktheid van die aardse lewe teenoor die gedagte van asemhaal wat met die ewigheid gepaard gaan.	Versreël 23 en 24: *universum en wat die klein aardse geslote / stilte in die onmeetlike laat asemhaal.*
Die kandidaat bied 'n gepaste slot aan.		**[10]**

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

VRAAG 2: KONTEKSTUELE VRAAG

"Die bokser" – Ernst van Heerden

Vraag	Antwoord	Punt
2.1	"kryt" ✓	1
2.2	"fier"/"skynhou"/"slaan"/"ritmies"/"sterk"/"fel"/"mik"/"koes"/"wieging"/"woes"/"blits"/ "liemaak"/"skerm" ✓✓✓ *Die kandidaat bied DRIE antwoorde vir EEN punt elk aan.*	3
2.3	Die woord "maar" verander die fokus na die aftakeling/weerloosheid van die bokser./lig die bokser se weerstand wat verswak, uit. ✓ **EN** Die woord "tog" versterk die tema van sterflikheid van die mens./dui aan dat die geveg eintlik 'n figuurlike geveg is wat elke mens teen sy eie sterflikheid voer. / Die woord "tog" versterk die tema van veg voort (totdat ons sterf). ✓ *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.*	1 1
2.4	Die beletselteken is effektief/geslaagd: Dit suggereer die dramatiese neerstort/handeling/beweging van die uitgeslaande bokser./wanneer die bokser platgeslaan word./tydsverloop wanneer die bokser platgeslaan word./beklemtoon die onsekere uitkoms/onsekerheid oor die bokser se toekoms.✓ *Die kandidaat kan nie aandui dat die beletselteken NIE effektief/geslaagd is NIE.*	1
2.5	Ja Die retoriese vrae betrek die leser by die gebeure van die boksgeveg./laat die leser nadink oor die aftakeling van die bokser./is effektief omdat dit op die spreker se aftakeling/onbegrip/onvermoë om die naderende dood te aanvaar fokus./ Die retoriese vrae suggereer dat 'n buitestander nou aan die woord is./die bokser besig is om sy bewussyn te verloor./beklemtoon die anonimiteit van die bokser./dat die leser hom met die bokser se lot kan vereenselwig. ✓ *Die kandidaat bied EEN antwoord vir EEN punt aan.* *Die kandidaat kan nie 'n NEE-antwoord aanbied nie.*	1
2.6	<u>Letterlik</u>: (Die gebruik van rymende koeplette ondersteun) die uitbeelding van twee opponente wat in die boksgeveg betrokke is. ✓ **EN** <u>Figuurlik</u>: (Die gebruik van die rymende koeplette sluit by die idee aan dat) dit nie twee boksers is nie, maar elke/enige mens wat teen sy eie sterflikheid baklei. ✓	1 1
		[10]

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

VRAAG 3: KONTEKSTUELE VRAAG

"Tsunami" – Kobus de Wet

Vraag	Antwoord	Punt
3.1	Die gedig handel oor 'n (spesifieke) tsunami (wat Japan op 11 Maart 2022 getref het). ✓ **EN** "woedend" ✓	1 1
3.2	Alliterasie/w-alliterasie/ Assonansie/ee-assonansie ✓ **EN** Die gebruik van die beletselteken aan die einde van versreël 5 laat die leser toe om verder te dink oor die totale magteloosheid van die mense teenoor die kragtige tsunami./skep die oorgang tussen die krag en die gevolge van die tsunami. ✓ *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.*	1 1
3.3.1	Ja Die gebruik van enjambemente ondersteun die voortsetting van die aksie/die verwoesting/onkeerbaarheid van/deur die tsunami terwyl dit van die see na die land beweeg./beklemtoon die paniek terwyl die tsunami teen 'n baie vinnige tempo skade aanrig. ✓ *Die kandidaat kan nie 'n NEE-antwoord aanbied nie.* *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.*	1
3.3.2	(Die vergelyking van "duisendtalle" met "oggendmis") dui op die weerloosheid van die mens teenoor die tsunami./onkeerbaarheid van die skade wat die tsunami (sal) aanrig./die vinnige tempo waarteen die mens se lewe deur die tsunami ontwrig (sal) word. ✓ *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.*	1
3.3.3	(Die tipografiese wit spasie) beklemtoon die leemte wat gelaat is nadat duisende hulle lewens verloor het./die verdwyning van duisende mense onder die water./ spasie suggereer die verdwyning van die mense. ✓ *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.*	1
3.4	Ja Die tsunami/monster het "duisendtalle" slagoffers geëis./ Dit verwys na die wekelange naskokke wat op die ramp volg. ✓ *Die kandidaat kan nie 'n NEE-antwoord aanbied nie.* *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.*	1

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

3.5	C/Assonansie ✓	1
3.6	Ja Die monster het slegs "teruggetrek" en is nie vernietig nie (wat dus 'n volgende aanslag in die vooruitsig stel). *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.* **OF** Nee "na die dieptes" kan die idee skep dat die monster ver weg is./nie maklik weer na die oppervlak sal terugkeer nie.✓ *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.*	1
		[10]

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

VRAAG 4: KONTEKSTUELE VRAAG
"Suiwer wiskunde" – NP van Wyk Louw

Vraag	Antwoord	Punt
4.1	"uurwerk kantel" ✓ **EN** Die by sou nie die blom kon bestuif nie./Die blom sou nie bevrug kon raak nie./Geen nuwe lewe sou kon voortspruit nie./Die blom sou nooit kon saadskiet nie./Die blom sou nie doodgaan/"welk" nie. ✓✓ *Die kandidaat bied TWEE soortgelyke antwoorde vir EEN punt elk aan.*	1 2
4.2	Die punt word gebruik om die stolling van tyd uit te hef./Die punt illustreer die stilstand./finaliteit./oomblik van stilte. ✓ *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.*	1
4.3	Die <u>voorplasing</u> van "hang"/"hang roerloos" (versreël 2) dui op beweginloosheid./beklemtoon dat die by nie die blom kon bereik nie. ✓ **EN** Die <u>vergelyking</u> ("het stil soos ys gaan staan" in (versreël 5)) dui op verstarring/ inperking (wat 'n kontras met die vrye beweging van lug vorm). ✓	1 1
4.4	D/Alliterasie ✓	1
4.5	Die normale funksie van die enjambement is gewoonlik om beweging en vloei aan te dui, MAAR hier word dit juis gebruik om die stolling van tyd te beklemtoon./die gevolge van stolling van tyd te bind. / 'n Mens sou verwag dat 'n gedig wat oor "stolling" handel baie leestekens het wat beweging juis sou stuit, maar die gebrek aan leestekens versterk die gedagte van groei./beweging. ✓ *Die kandidaat moet na beide kante van die ironie vir EEN punt verwys.* **EN** Die (kruis-)rym beklemtoon die beweginloosheid./strakheid./plaas ekstra klem op die woord "versuim" sodat die verlies wat met die stilstand van tyd gepaard gaan, beklemtoon word./beklemtoon die einde van lewe. ✓ *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoorde vir EEN punt aan.*	1 1
4.6	Die afwesigheid van kleur is ook een van die gevolge van tyd wat kantel./dui daarop dat, wanneer tyd stilstaan, kleur ook verdwyn./Kleur simboliseer lewe en die afwesigheid van kleur versterk die gedagte dat alle vorme van lewe ophou. ✓ *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoorde vir EEN punt aan.*	1
		[10]

EN

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

ONGESIENE GEDIG (VERPLIGTEND)

VRAAG 5: KONTEKSTUELE VRAAG

"november" – Bibi Slippers

Vraag	Antwoord	Punt
5.1	"november kom soos 'n gaap (uit die oop kaak van die jaar)" ✓ **EN** Die jaar maak amper klaar (soos iemand wat na 'n lang dag moeg is en wil gaan slaap)./Die mense is moeg na 'n lang jaar se werk (en dra hulle moegheid op die jaar oor). / (Teen die agtergrond van die konteks van die gedig) kan die vergelyking daarop dui dat die einde van die jaar 'n mens onverwags oorval. ✓ *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.*	1 1
5.2.1	Hy/Sy het op 'n digitale toestel/rekenaar/foon gewerk./op sosiale media verkeer./ niks positiefs/standhoudends gedoen nie. ✓ *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.*	1
5.2.2	Nee <u>Woordgebruik</u>: Die spreker voel tyd het op hom/haar "uitgeloop" (is met ander woorde verkwis)./ Hy/sy voel hy/sy het tyd "oorryp" (met ander woorde vrot) laat word./ Hy/sy voel dat sy/haar siel 'n "af yskas" is (met ander woorde nie 'n verfrissing nie). ✓ <u>Retoriese middele</u>: Die retoriese vrae dui die spreker se mismoedigheid oor/bevraagtekening van die gebruik van sy/haar tyd aan./ Die herhaling van "hoeveel" beklemtoon dat die spreker dink dat hy/sy sy/haar tyd gemors het. ✓ *Die kandidaat bied TWEE soortgelyke antwoorde vir EEN punt elk aan.* *Die kandidaat kan nie 'n JA-antwoord aanbied nie.*	 1 1
5.3	Die fokus verskuif van die werk na vakansie hou. ✓ *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan* **EN** Beide aktiwiteite is volgens die spreker nutteloos. ✓ *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan* . **EN** "glasstukke" ✓	1 1 1

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

5.4.1	Die enjambemente lê veral klem op die "geskarrel"/gejaagdheid van die spreker se lewe (sonder om iets te bereik)./die feit dat die spreker nooit tot stilstand kom/tyd vir hom-/haarself maak nie. ✓ *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.*	1
5.4.2	Die afwesigheid van hoofletters/gebruik van die vrye vers/afwesigheid van 'n rymskema/herhaalde gebruik van voegwoorde/polisindeton ✓	1
		[10]

TOTAAL AFDELING A: 30

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

AFDELING B: ROMAN

Beantwoord EEN vraag.

VRAAG 6: *ONDERWÊRELD* – OPSTELVRAAG

Hierdie vraag word aan die hand van die aangehegte RUBRIEK VIR DIE NASIEN VAN DIE OPSTELVRAAG VIR DIE ROMAN EN DRAMA nagesien.

KODE:
M: Modelleerders
V: Verdagte

LET WEL:

- Dis 'n breë raamwerk van feite.
- Al die feite hoef nie genoem te word nie

ARGUMENTE WORD AANGEBIED EN ONDERSTEUN OF GEÏLLUSTREER DEUR NA DIE TEKSTE TE VERWYS.

ARGUMENT	MOTIVERING: VERDUIDELIKING OF AANHALING/PARAFRASE	
Die kandidaat bied 'n gepaste inleiding aan.		
Greg se keuses veroorsaak dat hy van 'n toppresteerder verswak tot 'n akademiese sukkelaar, wat inspekteur Cele se agterdog wek.	Greg is 'n akademiese toppresteerder van wie nege onderskeidings in matriek verwag word.	Bl. 164: *"Hy verwag nege onderskeidings van my."*
	Greg se verset teen bloot sy pa se clone te wees, lei daartoe dat hy dikwels gelate is oor die agteruitgang van sy punte.	Bl. 70: *"Clones, hè, almal van ons – clones van ons pa's. Dis wat hulle hier met ons doen, issit nie?" "Hulle breinspoel ons sodat ons mooi kan glimlag, die regte dinge doen en sê. En in pappa se voetspore kan volg,"* Bl. 73: *Is hy reg? En as hy reg is, gaan my toekoms ook soos my pa s'n lyk? Daardie ewige rat race die wêreld vol, om soveel geld as moontlik te kry. Maar die ou wat die rat race wen is steeds 'n rot, is hy nie?* Bl. 165: *"Ja, Pa. Ek sê mos moenie worry nie." 'n Leuen, ek weet al die trein is aan die ontspoor ...*
	Na Greg se bekendstelling aan hacking veroorsaak die opwinding daarvan dat hy doelbewus sy akademie afskeep.	Bl. 97: *Kommer oor my skoolwerk knaag aan my gewete. Die jaar het skaars begin en ek laat slap lê ... Ek sal my agterent in rat moet kry ... Maar dis makliker gesê as gedaan as die onderwêreld jou naam ken en jou roep om te kom speel.*

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

	Toe die skool na Greg se mening nie genoeg doen om Eckardt op te spoor nie, besluit hy om self alles in die stryd te werp om uit te vind wat met Eckardt gebeur het en sy akademie ly verder daaronder.	Bl. 178: *"Ek sit hier met jou skoolpunte van verlede jaar en hierdie jaar." ... "En ek moet sê, dit lyk nie vir my of daardie onderskeidings binne jou bereik is nie. ... Amper of dit nie dieselfde leerder se punte is nie." ... Sy is reg. My skoolpunte het drasties geval hierdie jaar. Ek het meer tyd aan hacking spandeer as aan skoolwerk.*
Greg skeep ook al hoe meer sy ander skool-verpligtinge af wat tot agterdog lei.	Greg is aan die begin van matriek die hoofseun wat leiding neem en deur sy maats gevolg word, maar sy keuses bring mee dat hy sy pligte afskeep en selfs deur sy medeleerders as 'n loser beskryf word.	Bl. 193: *"Jy's hulle hero, Greg. Veral die jong outjies."* Bl. 58: *"Ek het hom op sy plek gesit gisteraand by die VRL-vergadering. Dís hoekom ék kan laat lê, en hý vanoggend moet sukkel om die Trappers uit hulle beddens te jaag."* Bl. 165: *Selfs Kwanele is minder op my case. Hy het al omtrent die VRL oorgeneem, dink ek. Dis in elk geval wat hy wou hê. Ek gee tog nie meer om nie.* Bl. 76: *Nie een van die ander ouens het saam met my gestaan teen Dok nie. Is ek dan hulle leier?* Bl. 165: *Loser. Daardie woord krap nog en dít voel ál nader aan die werklikheid.*
	Greg speel aanvanklik vir die eerstespan rugby, maar is bereid om dit op te offer om Dok Pienaar te dwing om iets aan Eckardt se verdwyning te doen en om later self te probeer uitpluis wat met Eckardt gebeur het.	bl. 76: *"… dis die kollege se plig om iets daaromtrent te doen. Nou! En as julle nie nou dadelik begin nie, sit ek nie my voet op 'n rugbyveld nie." "Ek gaan jou nie dwing om te speel nie. … as jy met my verskil, gaan sit dan maar in jou koshuiskamer …"* Bl. 179: *"Jy sê die rugby hou jou onder meer vreeslik besig, maar dis nie wat ek hoor nie. Jy het Saterdag 'n groot wedstryd gemis ..."*

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

Greg se keuse ten opsigte van sy vriendskappe veroorsaak dat hy 'n verdagte word.	Greg is aan die begin die gewilde vriend en leerder na wie die ander opkyk en met wie almal tyd wil spandeer.	Bl. 193: *"Jy's hulle hero, Greg. Veral die jong outjies. Hulle sien op na jou," sê Eckardt, rustig soos altyd.*
	Na Greg se aanvanklike vyandigheid teenoor Eckardt vind hy in Eckardt 'n plaasvervanger vir sy broer John en dié vriendskap bring mee dat al sy skoolaktiwiteite daaronder ly.	Bl. 53: *"Ek en 'n paar van my pelle sal hom gou uitsort. Nes ons die graadagts gaan uitsort."* Bl. 63: *"Nee! Los hom net." Ek steek my hand uit na Eckardt ... Toe trek ek hom self uit die donker gat."* Bl. 119: *Hy is iemand met wie ek kan praat as dinge by die skool pla. Eckardt sal luister as ek hom vertel van Nicole en hoe ek oor haar voel. Oor my pa … En my ma wat huilend gebel het …* Bl. 180: *"Jy raak bevriend met iemand wat baie ander mense as 'n buitestander sou bestempel ... Skielik is daar 'n groot verandering in jou skoolaktiwiteite. En dan raak hierdie ou weg."*
	Soos Greg kies om, onder Eckardt se invloed, toenemend by hacking betrokke te raak, vertel hy leuens vir sy vriende en skeep hulle af.	Bl. 83: *"Beauty sleep," lieg ek. Ek kan tog nie vertel van die email wat ek gestuur het nie.* Bl. 161: *"Net nog 'n halfuur, TJ, asseblief."* *"Nee, kom! Lyk my jy en daai laptop van jou is deesdae soos 'n Siamese tweeling."*
	Uiteindelik lei Greg se optrede tot 'n vertrouensbreuk in sy verhouding met TJ en Plank, en wanneer hy wél 'n stukkie waarheid met TJ deel, verraai TJ hom.	Bl. 162: *Dit is toe dat 'n angswekkende gedagte by my posvat. Het die ander ouens nie dalk iets aan Eckardt gedoen nie ... Dalk is dit hoekom Plank netnou gefrons het ... Weet Plank wat aangaan?* Bl. 169: *TJ bly 'n ruk lank stil, toe sê hy: Jy lieg vir my. Hoe lank nou al. Dink jy ek is stupid ..."* Bl. 169 en 170: *"En toe kyk ek vir TJ reg in die oë. "Belowe my jy vertel vir niemand nie."* ... "Eckardt is 'n hacker, TJ." Bl. 176: *TJ! Uit die manier wat hy na my kyk, weet ek: die klein vark het gaan squeal.*

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

	Sy ander skoolmaats verloor vertroue in hom en noem hom selfs 'n loser.	Bl. 76: *Nie een van die ander ouens het saam met my gestaan teen Dok nie. Is ek dan hulle leier?* Bl. 85: *"Kom ouens, vinniger!" por ek hulle aan. "Loser," kap een sag.* Bl. 165: *Loser. Daardie woord krap nog en dít voel ál nader aan die werklikheid.*
Greg se besluit om by die onderwêreld van hacking betrokke te raak maak van hom 'n verdagte.	Greg besef gou dat hacking soos 'n adrenaliensport is en versoek Eckardt om hom te leer hack.	Bl. 78: *"Maak toe die kamerdeur. Cyberspace se onderwêreld wag ..." Donker woorde, stikvol opwinding.* Bl. 81: *In my broei daar nou 'n opgewondenheid. En die potensiaal van gevaar wat net skuins agter opwinding lê. "Sal jy my leer?"*
	Greg se betrokkenheid by hacking bring 'n gemaklikheid met die verbreking van reëls mee, sodat hy byvoorbeeld ligte-uitreëls verontagsaam en by die netwerkkamer van die skool inbreek.	Bl. 89: *Dit was ure terug al ligte uit. So much vir my dissiplinepreek vir die VRL's.* Bl. 127: *Voor die netwerkkamer. Ek kyk weerskante af in die gang. Daar is niemand ...*
	Hacking bring mee dat Greg se optrede teenoor sy maats verander, wat tot wantroue lei.	Bl. 169: *TJ bly 'n ruk lank stil, toe sê hy: Jy lieg vir my. Hoe lank nou al. Dink jy ek is stupid ..."*
	Omdat Greg soveel tyd aan hacking afstaan, skeep hy sy skoolpligte, soos sy hoofseun-skap, akademiese verpligtinge en rugbyverantwoordelikhede, af.	Bl. 103: *Ek draai terug na Kwanele. "Sal jy vir my kerkdiensbeurt instaan?"* Bl. 178: *Ek het meer tyd aan die hacking spandeer as aan skoolwerk. Ek kon dit wegsteek vir my pa met 'n vervalste April-rapport.* Bl. 179: *"Hy was Maandag by die oefening, maar toe was sy been seer. Siestog."*
	Omdat hacking onwettig is, kan Greg ook nie die waarheid daaroor vertel nie en dit laat hom nog meer skuldig lyk as sy betrokkenheid uiteindelik openbaar word.	Bl. 178: *"En jy, Greg? Het jy ook rekenaars gehack?" "Nee," antwoord ek. "Ek stel nie juis belang in computers nie."* Bl. 178: *Kan ek haar vertel waarmee ek besig is? Het ek al genoeg getuienis teen Dok? Nee, skree iets binne my.*

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

		Bl. 179: *"Al hierdie goed," gaan sy aan, "laat my tot 'n slotsom kom wat jou nie baie goed laat lyk nie, Greg ... die ding oor die hacking wat jy eers stilgehou het totdat een van jou vriende vir ons kom vertel het."*
Greg se keuse om toenemend leuens te vertel, bring mee dat hy sy geloofwaardigheid inboet.	Greg vertel leuens aan sy pa oor sy akademiese vordering en vervals selfs sy April-rapport.	Bl. 165: *"Ja, Pa. Ek sê mos moenie worry nie." 'n Leuen, ek weet al die trein is aan die ontspoor ...* Bl. 99: *En drie dae later pluk ek vir die heel eerste keer ... 'n wiskundetoets.* *Bl. 178: Ek kon dit wegsteek vir my pa met 'n vervalste April-rapport.*
	Greg lieg vir sy pa, vriende, meisie en die polisie oor sy betrokkenheid by skoolverpligtinge, sodat hy meer tyd aan hacking/die soektog na Eckardt kan afstaan.	Bl. 84: *Toe moet ek Nicole se oproep skielik kortknip ... "Sorry, Nicole. Ek bel jou later. Ek moet nou gaan."* Bl. 165: *Ek moet nou gaan, die ouens wag vir my dat ons kan gaan oefen ... Weer 'n leuen. Daar is niemand wat vir my wag nie. En ek gaan ook nie rugbyoefening toe nie.* Bl.179: "*Jy sê die rugby hou jou onder meer vreeslik besig, maar dis nie wat ek hoor nie. Jy het Saterdag 'n groot wedstryd gemis ..."*
	Greg lieg oor sy en Eckardt se betrokkenheid by hacking en inspekteur Cele sien juis dít as verdagte optrede.	Bl. 179: *"Al hierdie goed," gaan sy aan, "laat my tot 'n slotsom kom wat jou nie baie goed laat lyk nie, Greg. Jou naam op die selfoon, die MMS ... die ding oor die hacking wat jy eers stilgehou het totdat een van jou vriende vir ons kom vertel het.*
Die kandidaat bied 'n gepaste slot aan.		**[25]**

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

VRAAG 7: *ONDERWÊRELD* – KONTEKSTUELE VRAAG

Vraag	Antwoord	Punt
7.1	John het selfdood gepleeg./'n oordosis pille gedrink. ✓ **EN** Die druk wat Greg se pa op John geplaas het./Die verwagtinge wat Greg se pa van John gekoester het om te presteer het (volgens Greg) vir John te veel geword. ✓ John het pille gedrink wat afkomstig was van Plus Ultramed/'n farmaseutiese maatskappy waarby Greg se pa betrokke was. ✓ *Die kandidaat bied TWEE soortgelyke antwoorde vir EEN punt elk aan.*	1 1 1
7.2	Greg sien iets van John se oë (tydens die Trapper-ritueel) in Eckardt en daarom word hulle vriende./ John het vir Greg aan adrenaliensportsoorte bekendgestel, daarom val hy vir Eckardt se uitdaging om by kuberkrakery betrokke te raak./ John was Greg se steunpilaar/vertroueling, daarom is Greg kwesbaar vir Eckardt se manipulasie omdat hy by Eckardt simpatie/begrip kry ✓✓ *Die kandidaat bied TWEE soortgelyke antwoorde vir EEN punt elk aan.*	2
7.3	Greg verwag/dink dat Eckard se insig uit sy goeie mensekennnis/toegeneentheid jeens hom/hul diepe vriendskap spruit, MAAR kom later agter dat Eckardt baie deeglik navorsing oor Greg gedoen het./geweet het dat Greg die modelkind moes word./hom met hierdie kamma insig sosiaal manipuleer om uiteindelik Dok Pienaar (en sy pa) se misdade aan die kaak te stel. ✓ *Die kandidaat moet na beide kante van die ironie vir EEN punt verwys.*	1
7.4.1	Onsekerheid/twyfel/wantroue ✓ **EN** Greg vang vir Eckardt op Jeffreysbaai (in die gang) naby Nicole se kamer./vermoed dat Eckardt in die nag by Nicole was./Hy het opgemerk hoe Nicole tydens die vakansie na Eckardt kyk. ✓	1 1
7.4.2	Ja Sy dra by om van Greg 'n geloofwaardige karakter te maak as 'n 18-jarige, gewilde hoofseun./ Sy ontbloot Greg se vrees dat hy nog iemand vir wie hy lief is, aan selfdood sal afstaan./ Sy lei tot uiterlike konflik tussen Greg en Eckardt./ Sy lei tot karakteropenbaring by Greg./Eckardt./ Haar gewone tienerprobleme verhoog innerlike konflik/spanning by Greg. **OF** Nee Sy het bykans geen invloed op die hoofintrige nie./Die leser kry geen idee van hoe sy Greg se ontboeseming oor Eckardt ervaar nie./Die karaktereienskappe wat sy by Greg/Eckardt ontbloot, word ook deur ander karakters aan die lig gebring. ✓✓ *Die kandidaat bied enige TWEE soortgelyke feite vir EEN punt elk aan.*	2

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

7.5.1	Greg weet hoe ver hy al gefaal het in die ideale wat sy pa vir sy matriekjaar koester./ Greg besef/vrees dat hy nie aan sy pa se verwagtinge kan voldoen nie./ Dit was nooit Greg se ideale nie, maar hy sukkel om dit reguit van sy pa te sê. ✓ *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoorde vir EEN punt aan.*	1
7.5.2	Greg is moedeloos/opstandig oor/verset hom teen sy pa se verwagtinge. ✓ **EN** Ja Greg voel ontsteld omdat hy aan die eenkant graag sy pa gelukkig wil maak, maar hy besef dat hy nooit aan sy pa se verwagtinge kan voldoen nie./ Greg weet hy kan nie aan sy pa se verwagtinge voldoen nie, maar hy het nog nie die moed om dit aan sy pa te erken nie.✓ *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.* *Die kandidaat kan nie 'n NEE-antwoord aanbied nie.* *Die kandidaat moet na beide kante van die innerlike konflik vir EEN punt verwys.*	1 1
7.6	Greg voel ongemaklik oor die feit dat die gesprek te na aan sy eie (onverwerkte) emosies kom./ Greg voel ongemaklik oor die feit dat Eckardt nie soos hy oor sy toekoms voel nie./dat Eckardt aan hom uitwys dat hy eintlik die drome van 'n loser het./ Greg wil nie verder daaraan herinner word dat hy nie soos sy pa oor sy toekoms voel nie./dat Eckardt soos sy pa na die lewe kyk nie. ✓ *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.*	1
7.7	Hacking het Greg positief beïnvloed: - Hy het Project Nursery Rhyme ontbloot./nog mense se dood voorkom./ - 'n Nuwe identiteit vir homself geskep. ✓ *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.* **EN** Hacking het Greg negatief beïnvloed: - Hy het leuens aan sy vriende/ouers vertel./ - Hy het sy plig versuim./ - Hy het betrokke geraak by wetteloosheid./ - Hy het sosiale manipulasie gebruik (om Eckardt op te spoor)./ - Hy het sy waardes ingeboet. ✓ *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.*	1 1
7.8	Clarens ✓	1
7.9	Greg se teleurstelling (dat sy pa Dok Pienaar/sy sakebelange bo hom plaas) word verwoord. ✓ *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.* **EN**	1

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

	Greg wil sy pa konfronteer met die bewerings wat Eckardt gemaak het./Konflik gaan ontstaan tussen Greg en sy pa oor sy pa se aandeel in Project Nursery Rhyme./John se selfdood./die regter se verdwyning. ✓ **EN** Omdat Greg so fyn ingestel is op sy ma se emosies/haar gemis aan John/haar vrees dat hý iets kan oorkom, besef hy wanneer hy die paniek in haar oë sien, dat hy daaraan aandadig is dat sy moontlik haar man gaan verloor./besef hy dat haar paniek groter as sy woede is en dit kalmeer hom. ✓ *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.*	1 1
7.10	The Candlestick-maker ✓ **EN** Die naam is gepas. Greg se pa moes sy mediamaatskappy gebruik om die gevare van die nuwe siekte aan die lig te bring (sodat mense die vaksine sou koop). ✓	1 1
7.11	Eckardt het die naam Ekk-0 gekies (na sy pa se selfdoodpoging) omdat dit die vrees kon verdryf./die magteloosheid kon verwoord om na antwoorde te soek./ net eggo's uit die onderwêreld te kry. ✓ **EN** Nie Ekk-0 of Eckardt/een van die name is hierdie karakter se werklike identiteit nie./Albei name verskuil wie hy werklik is./Albei name is vals. ✓ *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.*	1 1
7.12	Ja Waar Greg in TEKS A sy pa bloot as geharde sakeman/'n harde pa beskou, kry hy in TEKS B die insig dat sy pa ook 'n mens (van vlees en bloed) is. ✓ *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.* *Die kandidaat kan nie 'n NEE-antwoord aanbied nie.*	1
		[25]

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

***MANAKA PLEK VAN DIE HORINGS* – Pieter Pieterse**

VRAAG 8: *MANAKA PLEK VAN DIE HORINGS* – OPSTELVRAAG

LET WEL:
- Dis 'n breë raamwerk van feite.
- Al die feite hoef nie genoem te word nie.

KODE:
B: Baas

ARGUMENTE WORD AANGEBIED EN ONDERSTEUN OF GEÏLLUSTREER DEUR NA DIE TEKS TE VERWYS.

ARGUMENT	**MOTIVERING: VERDUIDELIKING OF AANHALING/PARAFRASE**	
Die kandidaat bied 'n gepaste inleiding aan.		
Baas word as alleenmens gekarakteriseer as hy na sy ouers se dood kies om op die plaas aan te bly en sy beeste te jag om iets van sy erfporsie te probeer behou.	Sy enigste geselskap is sy hond, Brindle, as hy maande lank sy beeste jag en die vleis verkoop.	Bl. 12: *… en beland in 'n jare lange politieke oorlog om iets van sy erfporsie te probeer behou. Uit desperaatheid word hy jagter. Maande lank jag hy meedoënloos sy eie beeste in die mopanieveld van Sable Ranch.*
Baas word as weeskind wat na die gemeensaamheid van sy gesin smag, gekarakteriseer wanneer hy na sy familie in die Houtboschberg terugkeer.	Hy is soekende na die warmte en liefde wat hy by sy ouers gevind het./Hy keer terug na die plek van sy jeug en gaan werk by die saagmeule wat lank terug aan sy pa behoort het.	Bl. 13: *In 1991 pak hy sy aardse besittings op die Land Rover en gaan terug na sy plek van herkoms om iets van die drome van sy jeugjare terug te vind.* Bl. 14: *In die huise van die enkele familielede wat nog in die gebied oor is, kry Baas die warmte van gemeensaamheid waarna hy dikwels na sy pa en ma se dood verlang het.*
Baas se verset teen Christendom en geloof na sy ouers se dood word getoon deur sy keuse om nie meer saans godsdiens te hou nie.	Wanneer Baas uiteindelik op Manaka kom, distansieer hy homself heeltemal van enige geestelike aktiwiteite.	Bl. 13: *Selfs toe Baas later die Bybel minder gereeld uithaal, en uiteindelik glad nie meer nie, is dit of die hond aand na aand wag vir die ritueel.*
Baas bly soekend en besef dat sy familie nie die leemte in sy lewe kan vul nie, daarom kies hy om Suid-Afrika te verlaat.	Die bosbouwerk en nabyheid van sy familie bevredig hom nie. Hy besoek selfs nie eens sy jeugvriend wat in die hospitaal is nie.	Bl. 14: *Tog besef hy dat 'n mens mettertyd familie ontgroei … Hy aanvaar 'n pos as toergids by 'n safarimaatskappy in die noorde van Botswana.*
Baas se besluit om die whippet-tefie Lady te noem, is bewys van sy soeke na sy moeder se liefde./die leemte wat haar dood in sy lewe gelaat het.	Hy onthou hoe sy ma in die tuin blomme gesny het, maar besluit ten spyte daarvan dat hy nie haar Bybel wil inpak nie.	Bl. 14: *In 'n bedding dahlias loop sy ma en blomme sny ... Hy besluit om die whippet-tefie Lady te noem.*

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

Baas se assosiasie met sy oupagrootjie se bootdroom definieer hom. Daarom besluit hy om sy oupagrootjie se drome na te jaag.	Langs die Okavangodelta bestudeer hy saans kaarte van Barotseland en die gebiede langs die Zambezirivier.	Bl. 15: *Hy kan sy ongedurigheid nie langer besweer nie.* Bl. 15: *Langs die Okavangodelta besef hy opnuut hoe sterk die moontlikheid vir toerisme in die wildernisgebiede is.*
Baas word as 'n vasberade mens wat sy oupagrootjie se droom ten alle koste wil verwesenlik, gekarakteriseer as hy kies om die werksaanbod as bootsman van die hand te wys.	Baas se kop staan Barotseland se kant toe en dit is dan ook die rigting wat hy inslaan in 'n poging om op sy oupagrootjie se voetspore te loop.	Bl. 18: *"Hoe op aarde het oupagrootjie Dennis gedink gaan hy 'n boot hier verby kry, my honne?" ... Langs die verwronge stam hang 'n stuk sinkplaat met die woorde Manaka Evangelical Mission netjies daarop geverf.* Bl. 34: *Niemand anders as Dennis Chipman kon hierdie ranker geplant het nie, besef hy.* Bl. 40: *Na twee en negentig jaar het Manaka weer 'n Chipman vir 'n baas.*
Baas kies uiteindelik om eerder die Zambezi Joy te koop as sy eie boot te bou – wat hom as verstandig en realisties karakteriseer	Baas besef dat hy nie die geld het om sy eie boot te bou nie en dat die verbeterings aan die Zambezi Joy minder geld sal kos.	Bl. 38: *Dit is die kans van 'n leeftyd. Die soort geld wat hy nodig het om sy eie boot te bou, besef hy lank reeds, het hy doodgewoon nie.*
Baas se keuse om onbe-trokke by die gemeenskap van Barotseland te bly karakteriseer hom steeds as alleenloper./iemand met 'n wrok omdat sy ouers vermoor is./iemand wat eerder gefokus op sy eie drome bly.	Aanvanklik ignoreer hy bloot die mense van Barotseland, maar raak teen sy sin betrokke as eers die dogtertjie van Manuel en later Grace malaria opdoen – en hy gee in beide gevalle sy laaste malariapille om hulle lewe te red. Die feit dat Baas nie getrou aan hierdie besluit kan bly nie en keer op keer by mense in nood betrokke raak, is 'n vooruitwysing na wat Whitey later die "familiekwaal" sou noem.	Bl. 28: *"Ek is nie 'n dokter nie," beduie Baas so goed hy kan. "Ek dra nie voorraad van die goed nie." Hy het net genoeg malariapille vir homself gebring.* Bl. 29: *Baas weet hy gaan hom laat saamsleep.* Bl. 43: *"Want jy het haar weggejaag maar agterna het jy tog die malariapille gebring."* Bl. 35: *Vir Manuel en sy gesin koop hy pakke mieliemeel en suiker. By die hospitaal kry hy 'n groot voorraad chlorokien ...* Bl. 178: *"Ek help mense omdat ek daarvan hou om hulle te help, nie omdat ek iets terugverwag nie. Dis 'n familiekwaal."* Bl. 234: *Is dit dalk ook hoe die familiekwaal werk waarvan Whitey gepraat het? En hoe 'n kampvuur in die nag werk ... waar Manuel ... sit en wag vir Iemand om sy siek kind gesond te maak?*

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

Baas kies om in isolasie sy eie probleme te probeer oplos/vir homself 'n lewe te skep omdat hy na sy ouers se dood nie weer aan die verlies van mense na aan hom onderwerp wil word nie.	Hy jaag vir Grace weg as sy hom wil help.	Bl. 63: *Dink jy ek het Barotseland toe gekom om verantwoordelik te voel vir almal se skete en kwale en hongersnood? Na my pa en ma deur 'n spul barbare vermoor is?"* Bl. 93: "*Laat my toe om in my eie taal duidelik vir jou te sê hoe ek voel: Loop. En bly asseblief van my af weg."* Bl. 94: *"Ek sal my eie probleme oplos, dankie."* Bl. 93: *"Ek wil ook nie weet van werksoekers en siek mense en honger mense en weeskinders en kruppel vrouens ..."*
Baas se reaksie elke keer as hy met Christenskap gekonfronteer word, dui op sy keuse om niks met Christenskap te doen te hê nie, omdat dit nie sy ouers van boosdoeners kon red nie.	Baas vloek as hy hoor dat ouma Essie hom 'n Christen noem omdat hy vir Grace malariapille gegee het. Hy weier om saam met oom Scholtzie en die Du Pisani's te bid./Nagmaal te vier.	Bl. 91: *"Ek het maar net gedink ek sal jou mond toehou. Die laaste keer toe iemand jou 'n Christen genoem het, het jy baie lelik gepraat."* Bl. 126: *Ek is nie in Barotseland om sendingwerk te doen nie."* Bl. 108: *"Ek sal baie graag vir jou 'n gebed wil doen, neef." ... "Ag nee, wat, so erg is dit nie. Maar baie dankie vir die gedagte."*
Baas se keuse om Grace toe te laat om hom te help wys hoe swak hy as gevolg van die siekte is.	Hy erken dat hy iemand in sy lewe nodig het, iemand wat hom soos sy ma kan verpleeg.	Bl. 60: *Grace moet Baas help om tussen die tou mense deur te kom wat vir hulle medisyne wag ...* Bl. 61: *Sy dra die kartondoos ... op haar kop.*
Baas se keuse om uiteindelik die Du Pisani's te help om vir hulle 'n huis te bou karakteriseer hom as iemand wat nie kan nee sê nie ten spyte van sy onwilligheid om by geestelike sake betrokke te raak.	Baas besluit om die Du Pisani's te help omdat hy nie vir ouma Essie nee kan sê nie.	Bl. 118: *" ... Die ander man wat wit is, sal vir julle sê wat om te doen om 'n dak oor julle koppe te kry."* Bl. 183: *Baas en Nanna staan langs mekaar op hulle knieë om die dekgras oor die kerk se nat vloer te versprei ...*

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

Baas se keuse om uiteindelik die Du Pisani's te help om vir hulle 'n huis te bou karakteriseer hom as iemand wat nie kan nee sê nie ten spyte van sy onwilligheid om by geestelike sake betrokke te raak.	Baas besluit om die Du Pisani's te help omdat hy nie vir ouma Essie nee kan sê nie.	Bl. 118: *" ... Die ander man wat wit is, sal vir julle sê wat om te doen om 'n dak oor julle koppe te kry."* Bl. 183: *Baas en Nanna staan langs mekaar op hulle knieë om die dekgras oor die kerk se nat vloer te versprei ...*
Baas kies om nie by Riekert se diamantsmokkelary betrokke te raak nie, wat sy sterk morele waardes en sin vir wat reg en verkeerd is, karakteriseer.	Riekert het gehoor dat Baas finansiële probleme het en dink Baas sal 'n maklike teiken wees om by diamantsmokkelary betrokke te raak, maar Baas jaag hom weg.	Bl. 132: *"Moenie my verkeerd verstaan nie, Baas. Ek probeer glad nie insinueer dat jy finansiële probleme het nie. Ek sê net ... ek betaal goeie pryse ..."*
Baas se keuse om vir Whitey van sy eie familieverwant-skap met die sogenaamde Baas Dennis te vertel is bewys daarvan dat hy respek vir Whitey het./ gereed is om hom as familielid te erken./besef dat Whitey ook nie familie het nie.	Baas vra Whitey uit oor die vorige Baas Dennis en vul Whitey se ontbrekende kennis met sy eie feite aan.	Bl. 174: *"O, die ou buffeljagter? Ja, hy was my oupagrootjie. Hy was 'n Kanadees ..."* Bl. 175: *"Sê my, op watter manier ... was die ou man jou oupagrootjie?"*
Baas kies om Nanna se toenadering van die hand te wys omdat sy 'n getroude vrou is, wat sy morele oortuiging bewys.	Nanna bring vir Baas 'n worsstopper as geskenk en kom lê by Baas om toenadering te soek, maar hy verkies om nie daarop te reageer nie.	Bl. 235: *Baas antwoord nie. Sy staan op ... Die Datsun ry in die nag weg.*
Baas se keuse om die Lozi-stam se gebruike te respekteer/vroue met respek te behandel dui op sy eie morele waardes.	Baas hou nie daarvan dat die Lozi-vroue soos die kinders behandel word nie.	Bl. 185: *"Hoekom het meneer Mosko of daardie meneer Kebbey nie kom sê nie? Hoekom moet jy in die nag loop?"*
Baas kies om eerlik te wees oor sy vrae oor Christenskap en dit karakteriseer sy soeke na antwoorde./verlange na sy oorlede ouers en die waardes wat hulle vir hom geleer het.	Hy vra vir ouma Essie en die Du Pisani's wat van 'n mens 'n Christen maak en kry verskillende antwoorde.	Bl. 207: *Sonde is 'n gesindheid ... Christenskap is 'n gesindheid* Bl. 210: *Ek het My laat vind deur die wat My nie gesoek het nie, het hy in Whitey se Bybel gelees. Ek het verskyn aan die wat na My nie gevra het nie.* Bl. 138: *"Wat maak van 'n mens 'n Christen?" "Geloof, natuurlik."*

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

Baas se keuse om sy rol as geestelike leier op Manaka te aanvaar is karakteriserend van sy emosionele herstel./ Die feit dat hy op Manaka 'n holte vir sy voet gevind het./'n lewensroeping gevind het.	Baas se eerste optrede as Christen is toe mnr. Jos hom vra om by ouma Essie se siekbed 'n gebed te doen. Sy kort gebed karakteriseer Baas as 'n jong Christen. Die feit dat Baas aan mnr. Jos noem dat die boubenodigdhede vir die kerk gekom het, dat Baas en mnr. Johnnie die planke en stutpaaltjies verf en Manaka stelselmatig met horings afperk, is tekenend van Baas se voorneme om sy rol as geestelike leier na te kom – en werklik in sy oupagrootjie se voetspore te volg.	Bl. 243: *"Dankie, Here. Amen."* Bl. 244: *"Die deure en die vensters vir die kerk het gekom," sê Baas.* Bl. 244: *By sy kamp dra Baas Morena se horings teen die bult uit en slaan dit bokant Manaka se naambord teen die stutpaal vas.*
Kandidaat bied 'n gepaste slot aan.		**[25]**

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

VRAAG 9: *MANAKA PLEK VAN DIE HORINGS* – KONTEKSTUELE VRAAG

9.1	Hy het 'n week by haar gebly en gee vir Baas die vyfrand om haar daarvoor te vergoed.✓ **EN** Hy beskou Riekert se vyfrand as 'n vernedering vir ouma Essie omdat sy vir 'n volle week vir Riekert verblyf en kos gebied het. ✓	1 1
9.2	Baas Dennis is Baas se oupagrootjie. ✓	1
9.3	Die naarheid is 'n nadraai van malaria waarvan Baas nog herstel./ Baas het malaria gekry omdat hy sy laaste malariapille vir Ouma Essie gegee het omdat Grace siek was./ As gevolg van die naarheid het Baas besef dat hy sy buitestanderskap moes laat vaar./hy die hulp van ander moes aanvaar./ Baas was ongeduldig met die khuta/het die stampolisieman weggejaag omdat hy siek en naar was. ✓✓✓ *Die kandidaat bied enige DRIE soortgelyke antwoorde vir een punt ELK aan.*	3
9.4	Die boot bind Baas aan sy oupagrootjie wat dieselfde droom gehad het om 'n pontboot op die Zambezi as besigheid te begin./ Die boot herinner hom aan sy ma, want hy vernoem die boot na sy ma./ Dit bring hom en Grace bymekaar toe hulle na die boot in die kanaal gaan soek het./ Die boot gee vir Baas 'n lewensdoel./rede om teen die nagevolge van malaria te stry./ Die boot is vir Baas 'n manier om 'n inkomste te genereer. ✓✓✓ *Die kandidaat bied enige DRIE soortgelyke antwoorde vir een punt ELK aan*	3
9.5	Dit **irriteer** Baas dat Grace elke dag in sy ruimte is./dinge vir hom doen./dink sy moet hom terugbetaal omdat hy haar lewe gered het./dat hy op haar begin staatmaak./dat haar woorde vir hom sin maak en selfs 'n lewensles kan gee.✓ Grace se betrokkenheid het finansiële **voordele** vir Baas./Grace neem die ruilhandel/verkope van vleis by Baas oor./Grace sorg vir Baas deur vir hom kos te maak./vir sy honde te sorg. ✓ **EN** Hy moes vir haar sê dat haar ouers in 'n landmynontploffing oorlede is./Grace se ouers is in 'n landmynontploffing dood. ✓ Die man met wie Grace sou trou, is op pad kerk toe oorlede./deur 'n seekoei gedood. ✓	1 1 1 1
9.6	Beide mans is platsak./arm. ✓	1
9.7	Baas gee (twee keer) sy laaste malariapille vir 'n siek persoon./ Baas gee sy laaste geld aan Grace om klere en malariapille te koop./ Baas ry sy Land Rover stukkend toe hy pale vir die khuta moes aanry. ✓ *Die kandidate bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.* **EN** Baas besef hy kan nie wegkom van sy verantwoordelikheid teenoor die mense van Barotseland nie./hy moet meewerk aan die herbou van die kerk. ✓	1 1

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

9.8.1	Voor die gebeure is meneer Daaimon as stamhoof afgedank./Mnr. Daaimon se stoel as stamhoof is omgegooi. ✓ **EN** Tydens die fees word meneer Jos/ouma Essie se kleinseun as nuwe hoofman bekend- gestel. ✓	1 1
9.8.2	Ja Mubuyu was die tradisionele tuiste van die Lozi's se stamhoof./is die plek waar ouma Essie woon. ✓ *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.* *Die kandidaat kan nie 'n NEE-antwoord aanbied nie.*	1
9.9	Baas se broek was te groot vir hom (omdat hy gewig verloor het) toe hy malaria gehad het. ✓ **EN** Ouma Essie het deur haar optrede geïmpliseer dat Baas, soos haar oorlede man, 'n sterk leier is./Baas haar oorlede man se plek as geestelike leier moet inneem. ✓	1 1
9.10	Baas is 'n buitestander wat nie betrokke wil raak nie en die kort gebed illustreer sy aanvanklike teensinnigheid./Baas se kort gebed is tekenend van die kort tydperk dat hy weer as Christen optree./openbarend van sy huiwering om sy rol as geestelike leier te aanvaar. ✓ **EN** Baas dank die Here dat hy uiteindelik iemand (Whitey)/'n nasaat van sy oupagrootjie op Manaka gevind het./ Baas is dankbaar dat hy geleidelik besig is om vir hom 'n lewe op Manaka te skep./ Baas is dankbaar vir ouma Essie/Grace se betrokkenheid in sy lewe. ✓✓ *Die kandidaat bied enige TWEE soortgelyke antwoorde vir EEN punt elk aan*	1 2
9.11	Dit is die boumateriaal vir die nuwe kerk (wat Whitey aangery het.) ✓	1
		[25]

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

VRAAG 10: *VATMAAR* – OPSTELVRAAG

Hierdie vraag word aan die hand van die aangehegte RUBRIEK VIR DIE NASIEN VAN DIE OPSTELVRAAG VIR DIE ROMAN EN DRAMA nagesien.

KODE:
W: Tant Wonnie

LET WEL:

- Dis 'n breë raamwerk van feite.
- Al die feite hoef nie genoem te word nie.

ARGUMENTE WORD AANGEBIED EN ONDERSTEUN OF GEÏLLUSTREER DEUR NA DIE TEKS TE VERWYS.

ARGUMENT	MOTIVERING: VERDUIDELIKING OF AANHALING/PARAFRASE	
Die kandidaat bied 'n gepaste inleiding aan.		
Tant Wonnie maak die keuse om haar huis aan die Wingroves te verkoop sodat sy onafhanklik kan wees na Heinrich in die oorlog dood is.	Sy kies egter om die buitekamer vir hul uit te hou sodat sy en haar dogters hul eie slaapplek het.	Bl. 110: *Hulle het op ander se genade in 'n buitekamer gebly wat eens op 'n tyd aan hulle behoort het.*
Tant Wonnie se keuse om enige werk te doen eerder as om van ellende te krepeer wys dat sy enige werk as eerbaar beskou.	Tant Wonnie het nooit nodig gehad om te bedel nie, omdat sy nie skaam vir enige werk was nie, selfs dié van wasvrou.	Bl. 112: *Tant Wonnie was 'n wasvrou … Dit was die meeste van die tyd in ruil vir iets om te eet: Ons het nog nooit honger gaan slaap nie en Tant Wonnie het met trots gesê …*
Tant Wonnie se keuse om haar teen Piet de Bruin se attensies te verset help haar om haar selfrespek te behou.	Dit lei daartoe dat Piet de Bruin vir jare daarna probeer om die lewe vir haar moeilik te maak, maar hy slaag nie daarin nie.	Bl 131 *"… en toe byt ek met al my krag."*
Tant Wonnie huiwer nie om op te staan vir wat verkeerd is nie omdat haar sin vir reg en verkeerd baie sterk is.	Sy staan haar man teen mev. De Bruin wat Kaatjie vir mev. Bosman gee.	Bl. 135: *" … jy het geen reg om my kind vir die Bosmans te gee nie …"*
Tant Wonnie maak die keuse om, ten spyte van haar armoede, ander mense in nood te help, wat haar naasteliefde en onbaatsugtigheid uitbeeld.	Tant Wonnie maak velriem-skoene en gee dit die meeste van die tyd verniet weg aan vroue. Sy gee medisyne vir Onie-as vir die snye op sy lyf. Sy gee die gemmerbier selfs aan Settie September. Tant Wonnie het medisyne uit wilde knoffel gemaak en aan die inwoners van Vatmaar gee.	Bl. 127: *As sy niks ander werk gehad het nie, het sy velriemskoene in haar kamer gemaak … Om haar het daar nou vroue gestaan met velriemskoene aan hulle voete … die meeste van die tyd verniet gegee het …* Bl. 111: *Tant Wonnie wou nooit sê hoeveel die medisyne kos nie. Sy het net gesê gee wat jy wil.* Bl. 127: … het 'n hart van suiwer goud gehad. Sy was vreesloos in haar naasteliefde.

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

	Tant Wonnie besluit om die waterput vir slaggoed te verkoop. As Tant Wonnie lewensgebruik van die water by Dirk Twala kry, deel sy dit ook met die mense van Vatmaar.	Bl. 111: *Hy het 'n koei en 'n kalf daarvoor betaal.* Bl. 111: *En soos dit gaan met mense wat regtig arm is, is die water en die meeste van die bulletjie se vleis met die mense gedeel.*
As sy nie vir haar werk deur die mense van Vatmaar betaal is nie, tree sy ook met waardigheid en trots op.	Tant Wonnie kies om nie haar geld later te gaan haal nie, want sy is nie 'n bedelaar nie.	Bl. 134: *"Toemaar, daar was 'n dag wat jy my nodig gehad het, …"*
Omdat Tant Wonnie die keuse gemaak het om "skoon" te lewe haal sy haar Martha September en ander vroue se gramskap en jaloesie op die hals en steur haar nie daaraan nie.	Daar was baie venynige aanmerkings oor Tant Wonnie.	Bl. 126: *Sy was van 'n hoër statuur as hulle en het aardse armoede geken. Sy het geen vrees in haar gehad nie, en om skoon te lewe was vir haar die vernaamste ding.* Bl. 112: *… maar een van die Cape Coloured-vroue het gesê: Dit is van teel wat sy so loop, van ses kinders verniet in die wêreld bring.*
	Settie September beskuldig Tant Wonnie van die diefstal van haar trouring en beswadder haar naam agterna by die mense van Vatmaar.	Bl. 125: *Baas, hierdie vrou, sê Mevrou September en wys na Tant Wonnie, het my trouring gesteel.* Bl 189: *Tant Wonnie het sit en dink: … Ek wonder watter liegstories nou vertel en uitgedink gaan word.*
Tant Wonnie kies om met waardigheid na haar arrestasie op te tree en beïndruk selfs die magistraat met haar eerlikheid en nederigheid.	Tant Wonnie stap die stuk pad na Du Toitspan sonder om te kla of haar selfrespek te verloor.	Bl. 127: *Tant Wonnie het met haar kort treetjies begin loop … Tant Wonnie het haar kop gelig en na hulle gekyk … Sy het begin bid …*
	Tant Wonnie maak van die arrestasie en tronkverblyf 'n geestelike reis wat haar uiteindelik net sterker laat glo en van haar valse trots verlos.	Bl. 127: *God help my.* Bl. 130: *Soek eers die Koninkryk van God binne-in jou want Ek woon in jou.*
	Die magistraat besluit om Tant Wonnie te help deur aan haar 'n huweliksertifikaat uit te reik wat haar geregtig maak op 'n oorlogpensioen.	Bl. 180: *Come to my office, the court will grant you your marriage certificate.* Bl. 180: *Die magistraat het geweet sy sou nie sonder 'n trousertifikaat vir 'n war widow's pension kwalifiseer nie.*

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

	Die hofsaak gee 'n groter menswaardigheid aan Tant Wonnie.	Bl. 180: *see that this woman receives a new pair of shoes and a dress.*
Tant Wonnie kies om Settie September te vergewe vir die valse aantygings teen haar, wat 'n besliste aanduiding van haar sterke karakter is.	Sy betaal die sjieling namens die Septembers dat hulle saam op die kapkar na Vatmaar kan ry. Sy laat egter nie toe dat die Septembers op haar trap nie, want as hulle haar met disrespek behandel nadat hulle haar gemmerbier uitgedrink het, gooi sy met Suzan se hulp vir hulle van die kapkar af.	Bl. 188: *Tant Wonnie het alles gehoor en gedink: 'n Mens steel nie met die kleur van jou vel nie, maar jy vergeef as jy self vergeef wil word…"* Bl. 190: *Altwee Septembers het snaakse geluide gemaak terwyl hulle deur die lug trek … Toe gooi Suzan Mevrou September se skoene agterna.*
As die geleentheid hom voordoen, kies tant Wonnie om haar vorige huis van die Wingroves terug te koop wat 'n teken van die herwinning van haar eertydse selfwaarde en selfstandigheid is.	As gevolg van die oorlogpensioen wat sy na die hofsaak kry, is sy in die posisie om vir 'n slag iets vir hulle as gesin te kan doen.	Bl. 238: *My ouvrou het my vertel van die plan om die huis aan julle terug te verkoop, en dat julle die kiste vir ons sal reghou tot ons hulle nodig kry …* Bl. 239: *Kom, sê Missus Wingrove, kom kyk hoe skoon het ek jou huis gehou.*
Tant Wonnie kies om Kenny as een van die gesin te aanvaar as sy hoor dat hy, net soos Kaatjie, 'n slagoffer van omstandighede was en wys daardeur hoe groot haar hart vir ander mense en hul leed is.	Kenny se leed oor wat met Kaatjie gebeur het, word 'n samebindende faktor tussen hom en Tant Wonnie en Suzan.	Bl. 294: *O nee, sê Tant Wonnie, nie vandag nie. Vandag gaan onse seun by sy nuutgevonde familie deurbring.* Bl. 295: *Kenny het geweet hy is in hierdie arm, ongeslypte familie van Vatmaar aanvaar.*
Die kandidaat bied 'n gepaste slot aan.		**[25]**

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

VRAAG 11: *VATMAAR* – KONTEKSTUELE VRAAG

11.1	Hulle was verantwoordelik vir die ontstaan/groei van Vatmaar./ Hulle was saam in die Boere-oorlog (aan die Engelse se kant). ✓✓	2
11.2	Hy het die brief gelees waarin die dorpsraad van Du Toitspan terugvoering gee oor Vatmaar se aansoek vir 'n erf vir hulle nuutgestigte kerk. ✓ **EN** Oupa Lewies was Engels./Die brief was in Engels geskryf./ Oom Chai respekteer steeds sy rang as "corporal"./ag Oupa Lewies belangriker./is van mening dat Oupa Lewies meer gesag dra. ✓	1 1
11.3	Reël 1: die "rukkie stilte" is omdat die mense nie die taal (Engels) waarin die brief geskryf is, verstaan het nie. ✓ **EN** Reël 8: die "lang stilte" is omdat hulle nie 'n erf in Du Toitspan vir hulle kerk gekry het nie. ✓ **EN** Die lang stilte impliseer dat die mense die inhoud van die brief oordink./aan oplossings vir die probleem dink./geskok/teleurgesteld is dat hulle nie die erf gekry het nie. ✓ **EN** Hulle het nie 'n erf om hulle kerksaal (wat hulle by die kerk in Du Toitspan gekry het,) op te rig nie./Hulle sou nie die kerk kon bou nie./Hulle sou hulle eie kerkerf moes koop./Hulle sou geld moes insamel om 'n kerkerf te koop. ✓ *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord aan.*	1 1 1 1
11.4	Trots/Respek: Tant Wonnie se trots/selfrespek het gemaak dat sy die buitekamer uithou toe sy haar huis verkoop het sodat sy haar eie blyplek het./Selfs ná haar arrestasie het Tant Wonnie haar trots/selfrespek hoog geag./ Samewerking: Tant Wonnie en haar dogters was betrokke in die gemeenskap op verskeie maniere: noodverligting, hulpverlening, verpleging, ens. ✓✓ **EN** Tant Wonnie neem aan dat almal op Vatmaar, soos sy, hard werk vir wat hulle het, MAAR in werklikheid het Vatmaar ontstaan omdat mense/Oom Chai goedere van die verbrande plase gevat het. ✓	2 1
11.5	Kaatjie/Katriena ✓ Suzan ✓	1 1

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

11.6	Ja Niemand sal op 'n klipperige erf wil bou nie./'n Klipperige erf sal maklik braak/onbewerk lê./beskikbaar wees./goedkoper wees. **OF** Nee Dit sal moeilik wees om die saal op 'n klipperige terrein op te rig./Dit sal harder werk verg om die erf eers skoon te maak./voor te berei.✓ *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.*	1
11.7	Die twaksakkie simboliseer die gesag/respek wat Oupa Lewies in Vatmaar dra./Mense sal dus gewilliger/makliker iemand soos Oupa Lewies vertrou met 'n fondsinsameling. ✓	1
11.8	Hy het in beter omstandighede grootgeword./meer verfynd grootgeword. ✓ **EN** Ja Dit is 'n aanspreekvorm wat respek aandui./ Hy is die pa van Tant Wonnie se kleinkind. ✓✓ *Die kandidaat bied TWEE soortgelyke antwoorde vir EEN punt elk aan.*	1 2
11.9	Kaatjie is dood omdat daar nie 'n hospitaal/kliniek op Vatmaar was nie. ✓ **EN** Ja Die kliniek is na Kaatjie vernoem, omdat Kenny só die ma van sy kind se lewe wou eer.✓	1 1
11.10	Enersyds: die oudstes het Vatmaar begin,/was betrokke by die ontstaan van Vatmaar, daarom respekteer Kenny hulle bydrae deur te beplan om by hulle te begin. ✓ **EN** Andersyds: Tant Wonnie se plan om almal te betrek is beter, want Vatmaar het gegroei en daar bly nou baie mense wat nie by die ontstaan van Vatmaar betrokke was nie. ✓	1 1
11.11	Raadgewer/planmaker/beplanner ✓ **EN** Onselfsugtigheid/diensbaarheid/wysheid ✓ **EN** Onselfsugtigheid: Tant Wonnie gee velriemskoene/medisyne/die water van die waterput verniet weg. **OF** Diensbaarheid: Tant Wonnie gaan verpleeg mense wat siek is./tree as wasvrou vir die mense van Vatmaar op. ✓ *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.*	1 1 1
		[25]

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

***DIE KWART-VOOR-SEWE LELIE* – ELEANOR BAKER**

VRAAG 12: *DIE KWART-VOOR-SEWE LELIE* – OPSTELVRAAG

Hierdie vraag word aan die hand van die aangehegte RUBRIEK VIR DIE NASIEN VAN DIE OPSTELVRAAG VIR DIE ROMAN EN DRAMA nagesien.

Kode:
I: Iris

LET WEL:

- Dis 'n breë raamwerk van feite.
- Al die feite hoef nie genoem te word nie.

ARGUMENTE WORD AANGEBIED EN ONDERSTEUN OF GEÏLLUSTREER DEUR NA DIE TEKS TE VERWYS.

ARGUMENT	MOTIVERING: VERDUIDELIKING OF AANHALING/PARAFRASE	
Die kandidaat bied 'n gepaste inleiding aan.		
Iris kies om alleen na 'n partytjie te gaan, wat 'n bewys van selfstandigheid is.	Hierdie keuse lei daartoe dat sy vir Peter ontmoet – die man wat die oorsaak daarvan sou wees dat Iris stelselmatig met haar vooropgestelde sienswyses oor die huwelik en kinders gekon-fronteer word.	Bl. 38: *"Keer my as ek dit verkeerd het," het sy teatraal aangekondig. "Jy gaat alleen na die paartie? "Ja."* Bl. 36: *Die Peter wat ek ontmoet het, het nie veel van sy fiktiewe eweknie verskil nie. Dieselfde ruwe, ongekamde soort aantreklikheid, dieselfde selfversekering, dieselfde blonde meisie aan sy sy … en in die stilligheid gedink hy lyk nogal na sy prototipe, maar toe hy aan my voorgestel word en ek hoor sy naam is Peter het ek geskrik.* Bl. 37: *"Ek het alleen gekom. Wat van jou?" "Ook."*
Iris se keuse om saam met Peter na sy woonstel te gaan, eerder as om by die partytjie te bly, het tot gevolg dat haar selfbeeld gebou word.	Peter komplimenteer Iris oor haar naam en laat haar goed daaroor voel.	Bl. 36: "*Die fleur de lis. Jy weet tog wat dit is?" "Ja." "Daar het jy dit dan. 'n Naam vol ryke assosiasies."*
Iris se keuse om saam met Peter te slaap, lei daartoe dat hulle verhouding, teen die norm van die tydvak, op 'n seksuele vlak ontwikkel.	Elke keer dat Peter en Iris mekaar daarna ontmoet het, het hulle seksueel verkeer, al het Peter aangedui dat hy haar nie verstaan nie.	Bl. 39: *Toe ek ná die partytjie deur die donker, besadigde strate huis toe ry, het ek my verwonder dat ek my maagdelikheid so vinnig, so maklik en so ondeurdag aan Peter afgegee het. En dit bloot omdat sy fisionomie en naam my aan iemand anders herinner het.* Bl. 43: *Omtrent drie weke na die partytjie het ek een middag laat by ons voorhekkie uitgeloop …*

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

		Bl. 50: *"Ek raak nie weer aan jou nie,"het Peter my ingelig toe ons bibberend in die donker langs die swembad sit … "Omdat ek nie weet hoe jou kop werk nie."* Bl. 62: *"En as ek jou nou weer sou vra?" "Ek sal weer saamgaan. Maar jy het nie meer jou woonstel nie. Paula het my vertel."… " 'n Vriend het syne vir my geleen terwyl ek in die stad is. Het jy 'n motor?"Ek het my baadjie en handsak opgetel en agter hom aangeloop.*
Iris se keuse om Peter weer te sien, laat die fantasiekarakters stelselmatig verdwyn.	Wanneer Peter by Iris is, het die Peter van haar fantasie vervaag.	Bl. 40: *Peter was werklikheid. Hy het hare op sy bors, voorarms en bene gehad …*
Iris se keuse om by dr. Anders te gaan werk, is 'n keuse op pad na selfstandigheid./getuig daarvan dat sy nie probeer konformeer nie.	Die feit dat hierdie werk glad nie in die rigting van haar studies of prestigeryk is nie, maak nie vir haar saak nie. Haar geluk is vir haar die belangrikste oorweging. Sy kies aanvanklik die werk omdat dr. Anders se naam haar fassineer.	Bl. 42: "*Ek wou nie 'n werk hê wat my gedagtes in beslag sou neem nie."* Bl. 41: *Ek het van dokter Anders gehou (sy naam het my geamuseer: Anders. Anders as wat? En hy het toe reeds 'n hele paar keer gevra of ek nie vir hom wil kom werk nie.*
Iris kies 'n beroep wat haar toelaat om haar kop onbetrokke te laat bly en haar die geleentheid te gee om haar fantasiekarakters uit te brei.	Hierdie keuse veroorsaak konflik met haar pa, maar sy bly by haar besluit en laat haar nie beïnvloed nie – 'n karaktertrek wat haar help om selfstandig te kan optree.	Bl. 41: "*En dis waarvoor ek haar drie jaar op universiteit gehou het, om by die tandarts te werk. Spoeg weg te vee."*
Iris maak die keuse om vir Peter in Amerika te gaan kuier – en maak so 'n keuse ten opsigte van haar verhouding.	Deur vir Peter te gaan kuier, kies sy teen Frederik, wat haar op daardie stadium irriteer omdat hy te ernstig wil raak.	Bl. 79: *Peter se laaste, onduidelike poskaart het voorgestel dat ons mekaar in New York ontmoet …* Bl. 79: *Sy aantreklike, bedorwe gesig het my finaal laat besluit; in my etensuur het ek my plek gaan bespreek.*

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

	Deur vir Peter te gaan kuier, neem sy ook die besluit om op haar eie nuwe ervarings te beleef, selfs al beteken dit dat sy teen haar suster Elsa se raad optree. Op hierdie manier verander sy stelselmatig van 'n naïewe meisie tot 'n volwasse vrou wat vir haarself kan dink.	Bl. 86: "*Ek weet wat ek doen en ek wou buitendien altyd oorsee gegaan het."* Bl. 87: "*Ek wil gaan kyk hoe lyk dit daar. Buitendien, ek gaan eers vir Kara kuier. Onthou jy nie wat Ma altyd gesê het nie? 'n Iris blom net een keer per jaar. Ek is aan die oud word en dit is tyd dat ek blom."*
Iris besluit om eers vir Kara te gaan kuier – wat haar die insig gee dat sy ook iemand in haar lewe wil hê wat vir haar liefhet – en word so voorberei op haar latere huwelik met Peter.	Iris raak bewus van 'n diepe verlange as sy sien hoe Claude vir Kara op die hande dra. In Parys word Iris se selfbeeld verder gebou as eers 'n gas by Kara-hulle en dan later Kara self vir Iris vertel dat sy mooi is.	Bl. 91: *Kara het teruggeleun teen die kussings en haar hand teen sy wang gehou, 'n gebaar so vol liefde dat ek vinnig weggekyk het, meteens hol van verlange na Peter en iemand van my eie om lief te hê.* Bl. 93: "Dis waar, weet jy … Jy het daardie soort gesig."
As Iris haarself alleen in New York bevind omdat Peter nog nie daar is nie, maak sy keuses wat haar verder lewenswys/ selfstandig maak.	Sy kies om alleen New York te verken en leer positiewe en negatiewe lewenslesse. Sy leer by die Engel dat sy nie alle mense moet wantrou nie, terwyl Billy haar weer gemaan het om nie alle mans te vertrou nie. Uiteindelik besef sy dat sy haar eie keuses moet maak. Iris leer by die vuurhoutjieman dat almal 'n lewenstaak kan hê, wat haar weer oor haar blomoomblik laat wonder. Joe, die fotograaf laat Iris besef sy is nie 'n glips nie, maar 'n potensiële model.	Bl. 97: *Sielsallenig in hierdie stad. Wat moet ek doen?* Bl. 105: "*Maar as ek in my hotelkamer bly sit, gaan ek niks ervaar nie. Nie goed of sleg nie. Dan kon ek net sowel by die huis gebly het …"* Bl. 99: *"Moenie alle mense wantrou nie."* Bl. 105: *"En dit bring my terug na die man. Jy moet versigtig wees. Ek ken hierdie stad …"* Bl. 107: *Billy het my voor die hotel afgelaai … en my gemaan om weg te bly van vreemde mans.* Bl. 123: "*Dan pars ek dit en kyk waar die res inpas.*" Bl. 119: *"Elke fotograaf droom van so 'n ontdekking."*

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

Iris kies uiteindelik om saam met Peter Vermont toe te gaan en laat vaar die droom van 'n modelkon-trak.	Dit is die begin van die proses wat daartoe lei dat sy nie meer haar blomoomblik as die belangrikste roeping in haar lewe beskou nie. Sy begin besef dat 'n mens se lewe nie noodwendig net uit een blomoomblik hoef te bestaan nie. In Vermont besef sy dat sy daarvan sal hou om eendag haar eie kinders te hê.	Bl. 187: Gebeur dinge nie maar sommerso nie? *My lewe bestaan uit onsamehangende flardes.* Bl. 133: "*As jy wil blom onder ateljeeligte met mense wat jou deurmekaar gaan boelie moet jy dit doen. Ek gaan Vermont toe … Ek kan nie onbepaald sit en wag dat jy tot jou sinne kom nie."* Bl. 158: *Ek het hulle toegemaak en op die voorkop gesoen en besef dat ek dit nogal geniet het om huis-huis te speel met twee regte kinders.*
Iris kies uiteindelik 'n toekoms saam met Peter omdat sy besef dat sy vervulling by hom ervaar.	Sy besef dat sy nie sonder Peter wil lewe nie. Iris kies om haar fantasieë vaarwel te roep omdat Peter haar soveel meer bied as wat sy met die fantasieë kon ervaar.	Bl. 209: *"Sonder Peter kan ek tog regtig nie klaarkom nie."* Bl. 213: *Hy was snaakser, warmer en meer dimensioneel as die spookbeelde waarmee ek my jeug omgedroom het.*
Iris kies om haar eie lewe in te rig ongeag wat haar susters en ouers doen.	Sy besef dat sy as mens waardevol genoeg is en nie nodig het om in haar susters se skadu te leef nie. Iris besef dat 'n mens se lewe nie volgens 'n fantasie ingerig kan word nie – die lewe gaan dikwels sy eie gang – en sy is gemaklik daarmee.	Bl. 211: *Tussen my susters se verbete vrugbaarheid het ek en Peter rustig voortgeleef sonder om te vermeerder.* Bl. 188: *Dit was vyf jaar gelede en tot dusver het die toekoms – of die entjie wat ons gevorder het – by geen voorspelbare of gefantaseerde plan gehou nie. Om mee te begin het my enkel skeef aangegroei …* Bl. 218: *Wat die toekoms verder vir ons inhou, weet ek nie en verklik die Engel ook nie.*
Deur Iris se keuses in haar lewe doen sy nie net ervarings op wat haar tot 'n volwasse vrou laat ontwikkel nie, maar toon ook belangrike karakterontwikkeling.	Iris leer geduld aan/om vergenoeg met haar lewensomstandighede te wees.	Bl. 220: *"Wees geduldig … Dis amper tyd."* Bl. 211: *Tussen my susters se verbete vrugbaarheid het ek en Peter rustig voortgeleef sonder om te vermeerder.* Bl. 214: *Ek was in die wolke omdat ek die tuin en die kwart-voor-sewe-lelie geërf het …*

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

	Iris leer, onder leiding van die Engel, dat sy verantwoordelikheid vir haar eie lewe moet neem.	Bl. 217: *"Ek is nie verantwoordelik vir jou en jou mense nie," het hy kalm gesê. "Ek gaan dit ook nie weer vir jou sê nie. Jy sien jouself as 'n kind wat leer loop en my as die ma wat met haar arms beskermend weerskante van die kleuter saamloop om te keer dat hy nie val nie. Ek is nie 'n loopring nie. Ek maak nie reg waar jy verbrou het nie …"*	
Iris kies ten slotte om as selfstandige vrou haar fantasiewêreld finaal agter te los na Peter se ongeluk./verantwoordelik-heid vir haar omstandig-hede te aanvaar.	Sy besef skaam dat sy haar soos 'n kind gedra het deur die Engel vir die ongeluk te blameer.	Bl. 217: *Ek het my op ons bed neergewerp en gehuil, nie net van skok nie, maar ook omdat ek beskaamd was oor my uitbarsting.* Bl. 218: *"Vergewe my," het ek gesê. "Ek was ontsteld."* Bl. 218: *En dit was nie vir my nodig om my Rochester aan die hand rond te lei nie. Wat die toekoms verder vir ons inhou, weet ek nie en verklik die Engel ook nie.*	
Die kandidaat bied 'n gepaste slot aan.			**[25]**

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

VRAAG 13: *DIE KWART-VOOR-SEWE LELIE* – KONTEKSTUELE VRAAG

Vraag	Antwoord	Punt
13.1	Peter wil graag trou. ✓	1
13.2.1	Bettie raak maklik neerslagtig./depressief./is pessimisties oor die lewe. ✓ Bettie probeer graag die aandag op haarself vestig./reaksie uitlok. ✓ *Die kandidaat bied enige TWEE soortgelyke antwoorde vir EEN punt elk aan.* **EN** Ja Brian wil nie met Bettie trou nie (hoewel sy graag wil)./openbaar geen ambisie/dryfkrag om sy en Bettie se verhouding verder te vat nie./laat toe dat sy kinders sy en Bettie se tye saam versuur. **OF** Nee Bettie se ouers se sinlose dood het hierdie houding laat posvat./ Brian se kinders maak haar tye saam met hom onaangenaam. ✓ *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.*	1 1 1
13.2.2	Hierdie woorde laat Iris later in die aand dink dat Bettie selfdood wou pleeg. ✓ **EN** Iris beskou Bettie se oënskynlike selfdoodpoging as 'n manier om 'n held te wees,/haar blomoomblik te beleef, MAAR dan blyk dit dat Bettie net siek was aan haar maag/breek Iris haar been/moet Iris self gehelp/verpleeg word eerder as om die held te wees. ✓ *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.* *Die kandidaat moet na beide kante van die antiklimaks vir EEN punt verwys.*	1 1
13.3	Johanna is Iris-hulle se (bruin) huishulp. ✓ **EN** Johanna is vir Iris 'n ma-figuur./die een wat in Iris se ouerhuis die huishouding behartig./ Johanna is vir Iris 'n vertroueling./iemand wat na haar luister./ Johanna bied vir Iris sekuriteit./die vertroosting dat sy (Iris) vir haar werklik belangrik is. ✓ *Die kandidaat bied enige soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.* **EN** Ja Johanna is altyd reguit./tree nie op soos wat 'n mens van 'n huishulp in daardie tyd verwag nie./ Johanna is die enigste in die huis wat iets rassisties sê oor Kara se kêrel./man./Claude./ Johanna weier om vir Iris-hulle "kleinmies" te sê soos ander huishulpe./dwing Iris se pa om vir haar 'n woonstel te bou. ✓✓ *Die kandidaat bied TWEE soortgelyke antwoorde vir EEN punt elk aan.* *Die kandidaat kan nie 'n NEE-antwoord aanbied nie.*	1 1 2

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

13.4	Iris het ook die behoefte gehad om iets anders te wees/word omdat sy ontevrede was met haarself (maar Kara het haar voorgespring)./Dit was net weer vir haar 'n bewys dat haar susters se lewenskeuses voorrang bo haar behoeftes gekry het (want haar ouers het berge versit om Kara tot ander insigte te bring, maar niks daaraan gedoen dat Iris met 'n student uitgegaan het nie). ✓ **EN** Kara het getrou,/het geboorte geskenk,/wou kinders in elke kleur van die reënboog hê, terwyl nonne selibaat moet wees. ✓	1 1
13.5	Iris se ma Iris se ma het nooit na Iris geluister nie, wat Iris laat glo het dat sy iewers haar eie tyd sal moet kry om te blom./ Sy het Iris haar naam gegee wat sentraal staan in Iris se filosofie dat sy (soos die iris) een geleentheid gaan kry om te blom. **OF** Kara/Elsa/Iris se susters Iris het altyd gevoel dat Kara/Elsa/haar susters se behoeftes belangriker as hare geag word, wat haar behoefte om haar eie blomtyd te hê, aangevuur het./ Kara/Elsa/Iris se susters het familiename gehad, terwyl Iris se naam in 'n woordeboek was, wat haar oortuig het dat dit 'n betekenis in haar lewe moet hê. **OF** Johanna Johanna was 'n ma-figuur wat vir Iris gewys het dat vrouens nie stereotipiese lewens hoef te lei nie./vir Iris aangemoedig om haar eie drome na te jaag. **OF** Bettie Bettie het Iris se idee van 'n blomtyd openlik uitgedaag, wat Iris laat nadink het oor haar lewensfilosofie./Nadat Iris haar been gebreek het (toe sy verkeerdelik gedink het dit sal haar blomtyd wees as sy Bettie red), kry sy die insig dat 'n naam net 'n naam is. ✓ *Die kandidaat bied enige soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.*	1
13.6	Elsa wou hê dat Peter met Hannes oor sy (buite-egtelike) verhouding met 'n student praat. ✓	1
13.7.1	Peter verwys na Iris se verhouding met die Engel./wat glo sy het haar eie Engel.✓	1
13.7.2	Peter se pa dink die Engel is 'n teken dat Iris met okkulte deurmekaar is. ✓ **EN** Iris spreek Peter se pa altyd as "die Oom" aan (en nie as "Pa" nie, omdat hy nie die Engel se teenwoordigheid wil aanvaar nie). ✓ **EN**	1 1

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

	Peter se pa is afsydig teenoor Iris./nooit hartlik/gasvry teenoor Iris nie./hou haar weg van sy broeiende duiwe. ✓	1
13.8.1	Omdat Iris gevoel het dat niemand na haar luister nie, het sy in haar fantasieë alter ego's geskep wat hulle man kan staan. ✓ As die realiteit vir Iris onaangenaam was, het sy in haar fantasieë ontsnap na 'n wêreld wat haar gepas het. ✓ *Die kandidaat bied TWEE soortgelyke antwoorde vir EEN punt elk aan.* **EN** Sy het spesifiek by dr. Anders (as tandartsassistent) gaan werk om tyd te hê om aan haar fantasieë te borduur (omdat die werk nie verstandelike eise aan haar gestel het nie). ✓	1 1 1
13.8.2	<u>Greta en Eduard se storie</u> was verantwoordelik dat daar 'n verhouding tussen Peter en Iris ontstaan het (omdat daar 'n Peter-karakter in die fantasie was, wat veroorsaak dat Iris saam met Peter na sy woonstel toe is). ✓ **EN** <u>Peter en Iris se verhouding</u> het aan Iris bewys dat die werklikheid beter as enige fantasie kan wees en daarom het dit uiteindelik die fantasie vervelig laat word./laat doodloop. ✓ *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.*	1 1
13.9	Elsa is die dominante persoon in hulle verhouding./neem die belangrike besluite in hulle huwelik. ✓ **EN** Ja Elsa word voorgehou as iemand wat lewe met 'n doel voor oë/wat haar lewenskoers kies en in TEKS H wys dit dat, al was Peter nie daarvoor lus nie, hy tog (oënskynlik) gedoen het wat Elsa van hom verwag het./sy tog regkry dat mense volgens haar planne optree. **OF** Nee Al word Elsa in TEKS G voorgehou as iemand wat haar doelwitte baie doelgerig nastreef, het Hannes tog teen haar wense 'n (tipe) verhouding met 'n "harige student" aangeknoop./nie by Elsa se beplanning gehou nie (deur 'n buite-egtelike verhouding met 'n "harige student" aan te knoop). ✓ *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.*	1 1
		[25]

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

AFDELING C: DRAMA

Beantwoord EEN vraag.

***KRISMIS VAN MAP JACOBS* – Adam Small**

VRAAG 14: *KRISMIS VAN MAP JACOBS* – OPSTELVRAAG

Hierdie vraag word aan die hand van die aangehegte RUBRIEK VIR DIE NASIEN VAN DIE OPSTELVRAAG VIR DIE ROMAN EN DRAMA nagesien.

KODE:
M: Map

LET WEL:
- Dis 'n breë raamwerk van feite.
- Al die feite hoef nie genoem te word nie.

ARGUMENTE WORD AANGEBIED EN ONDERSTEUN OF GEÏLLUSTREER DEUR NA DIE TEKS TE VERWYS.

ARGUMENT	**MOTIVERING: VERDUIDELIKING OF AANHALING/PARAFRASE**	
Die kandidaat bied 'n gepaste inleiding aan.		
MAP SE ROL AS HOOFKARAKTER		
Map is die hoofkarakter in die drama.	Reeds in die titel van die drama kan ons aflei dat Map 'n belangrike rol gaan speel aangesien sy naam en van daarin voorkom.	*KRISMIS VAN MAP JACOBS*
Die intrige en gesprekke van ander karakters sentreer rondom Map.	Selfs al is hy nie op die verhoog nie, word daar na Map verwys. Die gebeure in die drama sentreer rondom Map Jacobs en sy lewensverhaal. Sy karakter verander en groei namate die drama vorder.	Bl. 6: *Omdat Map Jacobs nou ytkom en ammal moet nou beginne cover-up!?* Bl. 37: *(terwyl sy bly werk) En mister Jacobs, waar is hy?*
MAP SE ROL AS GELIEFDE PERSOON		
As kind het Map 'n gelukkige, liefdevolle geaardheid wat mense na hom toe aantrek.	Map was 'n skrander leerling op skool wat ook toekomsdrome gekoester het.	Bl. 24: *... Ek wil oek iets gewies het ... Ek was goed op skool ...*
	Blanchie voel aangetrokke tot hom van skooltyd af. Nadat hy vrygelaat is, het sy nog steeds gevoelens vir hom en hy voel dieselfde.	Bl. 14: *Hy raak aan haar. Sy aan hom. Hulle soen mekaar ...* Bl. 24: *Ek het jou ... nog al die tyd ... lief ...* Bl. 46: *... Ons was same op skool, in Elsiesrivier ... alles het mooi gelyk, ek het gehou van haar, sy't gehou van my, en toe ...* Bl. 60: *Ek is so vuil Johnnie ...* *Jy is ... mooi ...* *Johnnie ... Wat het ... van ons geword ...*
	Map het ideale en streef daarna om 'n beter werk as 'n bode te kry. Hy toon ook 'n mate van snobisme aangesien hy nie die werk as bode wil aanvaar nie.	Bl. 31: *... Vark, wittes, vir my 'n job wil gee vir messenger!!?*

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

MAP SE ROL AS LEIER		
Map openbaar sterk en swak leierseienskappe.	Map word die leier van drie bendes en hy aanvaar sy leiersrol in die gemeenskap. As leier is Map beïnvloedbaar. Hy gee toe aan druk om toe-stemming te gee aan Gappie Martin vir die verkragting van twee vroue.	Bl. 32: *'it was drie gangs. Ek was elkeen se leader, elke keer. Ek was altyd die leader ...* Bl. 33: *... Say the word, sê Gappie Martin, en hy sê vir my "Chief" ... Toe gee ek in. O God, vergewe my!*
	Hy gaan gee homself oor aan die polisie nadat hy moord gepleeg het.	Bl. 35: *Toe's ek poliesstasie toe, na die sergeant op night-duty ... Ek het vir Ivan Philander doodgestiek, nou net. Toe hou ek my hande yt, vi' die boeie ... Ek het myself op-gegie.*
	Map is 'n gevreesde bendeleier wat ook hardvogtig en wreed kan wees, Cyril en Richie verwys na Map as 'n "vark".	Bl. 16: *Ma' Map was die leader, man ... Hy was mos altyd die leader ... Ennie leader moet die responsibility vat ... Hulle ammal was vuil varke ...*
MAP SE ROL IN DIE GEMEENSKAP		
Map is aanvanklik 'n rolmodel wat betrokke by die gemeenskap in die township is.	Map is 'n lid van die Kersorkes. Die saksofoon wat in die slot opklink, suggereer dat hy weer sy rol en plek in die gemeenskap inneem en dat hy aanvaar is.	Bl. 11: *... Die band practise seker al vir Krismis ...* Bl. 37: *... Ek het hom nog nooit selwers ge-meet nie ... Boeta het gesê hy het al previously in die band in gespeel ...*
	Ná sy vrylating wil die Kersorkes nie vir Map weer terughê nie, want hy het nou 'n reputasie. Dit is bewys daarvan dat hy sy posisie in die gemeenskap verloor het.	Bl. 46: *Map Jacobs, obviously, sal die band nou 'n naam gee, so steer ma' clear van Map Jacobs af ... Even die verskoning: Ons het al klaar 'n sax, as ons gewiét het jy kom ýt, ou Map, maar ons het nie gewiet nie ...*
	Na sy tronkstraf is Map nie meer snobisties nie en verskil sy optrede radikaal van toe hy 'n bendeleier was. Map is na sy tronkstraf nie negatief oor die toekoms nie, maar optimisties.	Bl. 10 en 11: *... ek het gesê vir haar enige soort werk, 'it maak nie saak wat nie ... Dit maak nie saak nie ... Ek wil net daai kans hê, om te wys ... lat ek 'n annerste man is ...*
	Selfs na sy vrylating, as hy teenstand in die gemeenskap ervaar,/nie werk kan kry nie,/deur La Guma uitgedaag word, laat hy hom nie manipuleer om kwaad te word/verkeerd op te tree nie.	Bl. 46 en 47: *Blanchie ... ek was nie meer die ou wat jy op skool geken het nie, ek het 'n regte vark geword, maar nou, ek het weer ge-change, ... Ek sil nie weer shit aanvang nie! Ek sweer 'it, voor 'ie Here ...*

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

MAP SE ROL AS TRONKVOËL EN GEVANGENE		
Map word tronk toe gestuur vir moord.	Nadat Map toegelaat het dat sy bende sy ma en suster verkrag, beland hy self in die tronk vir die moord op Ivan Philander, wat bewys dat hy bereid is om verantwoordelikheid vir sy dade te neem.	Bl. 35: *MAP: Toe's ek polies-stasie toe, na die sergeant op night-duty ... Ek het vir Ivan Philander doodgestiek, nou net. Toe hou ek my hande yt, vi' die boeie ... Ek het myself op-gegie.*
Die tronkomstandighede het positiewe gevolge vir Map.	Uit Map se gesprekke met sy ma, terwyl hy in die tronk is, is dit duidelik dat hy berou oor sy dade het.	Bl. 9: *Ek is 'n gechangede man, ek ... het die Here Jesus gevind ...* Bl. 9: *Ek is jammer, oor dit alles, Ma ... Ek het al gesê ... Ek is jammer, maar ma moet my glo ...* Bl. 10: *Ek sweer alles sal nou regkom, Ma ... Hulle moet my net 'n kans gee, daar buitekant ...*
Die tronkomstandighede het negatiewe gevolge vir Map.	Map is sewe jaar in die tronk wat veroorsaak dat sy verhouding met Blanchie skipbreuk ly.	Bl. 35: *Ek het twaalf jaar gekry. Ek het sewe jaar geserve. Ek is yt op parole ...* Bl. 46: *... 'Is net ... Hoekô avoid jy vir my, Blanchie?*
Na sewe jaar in die tronk, word Map op parool vry-gelaat, maar voel steeds nie fisies vry nie.	Die feit dat miss Africa nie vir hom 'n werk kan kry nie, laat hom weer vasgevang voel. Hy kies 'n toekoms saam met Blanchie, maar dit bevry hom nie uit sy figuurlike tronk nie. Dit blyk moeiliker te wees om 'n werk te kry, want nou het hy ook die stigma van tronkvoël, wat die werksmoontlikhede beperk.	Bl. 46: *hulle kyk agter jou aan, of hulle vir jou jammer kry, 'cause jy's so laag, jy try vir iets wat goed is, maar foei tog! ... was in vir moord, en soek 'n job! You must be crazy!* Bl. 45: *En jou rekord, mister Jacobs, was vir ...? O, dit was vir, dit is vir ... vir ... moord! Hulle sê dan vir jou, om maar tyd op te maak, 'cause hulle't kant en klaar ge-decide ...*
MAP SE ROL AS GELOWIGE, BEKEERDE EN VRY MAN		
Tydens sy tronkstraf kom Map tot bekering en vind hy vergifnis.	Map se geloof is na sy bekering vir hom 'n saak van erns. In die tronk kom Map onder leiding van Apostel George tot bekering en toon hy berou oor sy sondes.	Bl. 35: *Ek het klaar gepraat. So God vergewe my ... (sag) So God vergewe my ...*
	Map openbaar 'n inskiklikheid in die tronk wat daartoe lei dat hy vir vroeë parool in aanmerking kom.	Bl. 35: *Ek het twaalf jaar gekry. Ek het sewe jaar geserve. Ek is yt op parole ...* Bl. 45: *... Ek het my goed gedra, ek was jammer oor alles ...*

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

Na sy tronkstraf vervul Map die rol van 'n gereha-biliteerde tronkvoël.	Met sy vrylating keer hy nie terug na sy wrede, aggressiewe bende-bedrywighede van vroeër nie. Hy handhaaf nou 'n veranderde lewenswyse waar hy vergewe, nie kwaad word of kwaad met kwaad vergeld nie.	Bl. 30: *Hier is ek, Map Jacobs, skullag is ek. Here, en laag en vuil en vieslik, veraaner my, change my, Here! Lord, here am I ... Vat my, en maak moet my soes wat U wil!*	
	Map vergewe vir Blanchie en ondersteun haar.	Bl. 46: *... Ek mind nie wat Blanchie gedoen het meanwhile nie, ek mind van niks ...* Bl. 60: *... Ek het vir jou ... alles ge-vertel ... Blanchie ... voor Apostel George ... voor die Here ... en voor ma ...*	
	Map vind ook vergifnis van sy ma ná sewe jaar wanneer sy vir die eerste keer weer praat en sy naam noem.	Bl. 62: *Dan, terwyl hy Blanchie vashou, kniel Map – hy val half – voor Antie Grootmeisie neer ... (praat vir die eerste keer in jare): Johnnie ...*	
MAP SE ROL AS VERSORGER EN BESKERMER			
Map is liefdevol en tree versorgend teenoor sy ma en Blanchie op.	Map tree versorgend en besker-mend teenoor sy ma op. Sy sagte geaardheid blyk uit die manier waarop hy met sy ma praat.	Bl. 35: *Ek het twaalf jaar gekry. Ek het sewe jaar geserve. Ek is yt op parole ...*	
	Map tree simpatiek en onder-steunend teenoor Blanchie op wanneer haar pa sterf. Hy probeer ook vir Blanchie beskerm.	Bl. 61: *'Is nie waar nie!! ... (Haar liggaam ruk histeries. Map hou haar vas.)*	
Die kandidaat bied 'n gepaste slot aan.			**[25]**

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

VRAAG 15: *KRISMIS VAN MAP JACOBS* – KONTEKSTUELE VRAAG

15.1	Apartheid ✓	1
15.2.1	Maud impliseer dat dit nie die eerste keer is dat hulle vir Blanchie name skree nie./dat hulle dit al vantevore gedoen het./Maud probeer reaksie by Cavernelis uitlok. ✓ **EN** Ja Sy speel op Cavernelis se gevoel/vererger die feit dat Blanchie gespot word/sê dat sy dit nie meer kan vat nie sodat Cavernelis hulle uit die township kan neem.✓ *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.* *Die kandidaat kan nie 'n NEE-antwoord aanbied nie.*	1 1
15.2.2	Sy hou nie van hulle nie./dink hulle is sleg./sien neer op hulle. ✓ *Die kandidaat kan 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aanbied.*	1
15.3	Slegte name vir 'n straatvrou ✓ *Die kandidaat kan 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aanbied.* **EN** Blanchie: Hulle impliseer dat sy by (wit) mans slaap om geld te kry (wat haar pa dan vat) om uit die township te kom./dat sy dink sy is beter as hulle. ✓ **EN** Cyril en Richie: Hulle sou graag self Blanchie se aandag wou geniet./voel afge-skeep deur/minderwaardig teenoor Blanchie./Hulle het min respek vir vroue. ✓ **EN** Ja Sy verkoop haar lyf vir geld./is 'n prostituut./is wit mans se gesellin. **OF** Nee Geen mens mag 'n ander oordeel/lelike name noem nie. ✓ *Die kandidaat kan 'n soortgelyke antwoord aanbied.*	1 1 1 1
15.4	(Cavernelis se karakter word geopenbaar): <u>opstandig en bitter</u>: Die bendelede/Cavernelis se omstandighede in die township maak hom moedeloos./ <u>sterk:</u> Cavernelis is die vaderfiguur wat sy gesin moet beskerm./standpunt moet inneem./ <u>praat sag</u>: Cavernelis probeer kalm/beheersd voorkom. ✓ *Die kandidaat moet na EEN van die inskrywings verwys.* *Die kandidaat kan 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aanbied.*	1

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

15.5	"Blanchie se sake" dui op plekke soos Lonely hearts waar Blanchie werk. ✓ *Die kandidaat kan 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aanbied.* **EN** ons sake" dui op Cavernelis se twee werke om geld te genereer om weg te kom uit die township. ✓ *Die kandidaat kan 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aanbied.* **EN** Map is tronkstraf opgelê./Blanchie het, nadat sy Map in die tronk besoek het, besef hulle twee het nie 'n toekoms saam nie. ✓	1 1 1
15.6	Ja In reëls 13 en 17 is Cavernelis kwaad/ontsteld oor Cyril en Richie se woorde en gedrag. ✓ *Die kandidaat kan 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aanbied.* **EN** Ja In reël 19 praat hy rustiger,/sagter,/kalmer, want hy praat met Maud./probeer Maud/homself tot bedaring bring. ✓ *Die kandidaat kan nie 'n NEE-antwoord aanbied nie.* *Die kandidaat kan 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aanbied.*	1 1
15.7	'n Mens sou verwag dat Maud, wat Cavernelis juis hier ontstel het./opgewerk het, saam met hom ontsteld sou bly, MAAR hier sê sy vir hom om nie so platvloers te praat nie. ✓ *Die kandidaat moet na beide kante van die ironie vir EEN punt verwys.* *Die kandidaat kan 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aanbied.*	1
15.8.1	Tommy Sobotker is besig om (met sy juweliersware) op straat te smous. ✓ *Die kandidaat kan 'n soortgelyke antwoord aanbied.*	1
15.8.2	Tommy praat nie neerhalend van ander nie./respekteer Cavernelis en sy gesin./soek nie moeilikheid met ander nie./is nie 'n leeglêer soos die ander twee nie./verdien sy geld op 'n eerbare manier. ✓ *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.*	1

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

15.9	Antie Grootmeisie is Map se ma./veilige hawe./ Antie Grootmeisie bied bevryding vir Map (omdat sy hom vergewe)./ Antie Grootmeisie versterk die gedagte van Map se emosionele/figuurlike gevangenskap terwyl sy stom bly. ✓✓ *Die kandidaat bied TWEE soortgelyke antwoorde vir EEN punt elk aan.*	2
15.10	Map is tronk toe vir die moord (op Ivan Philander). ✓ **EN** <u>Voordelig</u>: Map het tot bekering gekom./het vergifnis by God gevind.✓ <u>Nadelig</u>: Die gemeenskap het hom moeilik aanvaar na sy vrylating./uitgeskuif nadat hy terug is./Hy kon nie werk kry nie omdat hy in die tronk was./ Terwyl hy in die tronk was, het sy verhouding met Blanchie vertroebel./ Die gemeenskap was skepties oor sy bekering/verandering. ✓ *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.*	1 1 1
15.11	Map se regte naam is Johnnie – dit is hoe hy bekend gestaan het voordat hy tronk toe is./Tommy weet nie of hy glo dat Map verander het/Johnnie geword het nie. ✓ *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.* **EN** Blanchie/Antie Grootmeisie ✓	1 1
15.12	In die suitecase en die karretjie is die handelsware/goetertjies waarmee hulle smous. ✓	1
		[25]

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

***MIS* – Reza de Wet**

VRAAG 16: *MIS* – Reza de Wet – OPSTELVRAAG

Hierdie vraag word aan die hand van die aangehegte RUBRIEK VIR DIE NASIEN VAN DIE OPSTELVRAAG VIR DIE ROMAN EN DRAMA nagesien.

KODE:
K: KONSTABEL

LET WEL:
- Dis 'n breë raamwerk van feite.
- Al die feite hoef nie genoem te word nie.

ARGUMENTE WORD AANGEBIED EN ONDERSTEUN OF GEÏLLUSTREER DEUR NA DIE TEKS TE VERWYS.

ARGUMENT	**MOTIVERING: VERDUIDELIKING OF AANHALING/PARAFRASE**	
Die kandidaat bied 'n gepaste inleiding aan.		
VERTROUELING		
Meisie vertrou Konstabel blindelings omdat haar ma hom ingelaat het. Boonop dra hy 'n polisie-uniform wat in haar oë van die draer 'n betroubare persoon maak.	Sy is blind vir wie Konstabel is omdat sy 'n behoefte aan vryheid/avontuur het.	Bl. 28: *Nou goed, ek sal u vertel … /* Bl. 51: … *haal sy haar hande van haar ore af en laat haar arms sak.*
	Sy vertrou Konstabel omdat hy 'n goeie reuksintuig het, al is hy blind.	Bl. 16: *Jong meisie. Ongetroud* Bl. 17: *(By MEISIE. Ruik diep asof hy aan 'n blom ruik)* *MEISIE word skaam en laat haar kop sak.*
	Sy vertrou hom met die storie van haar ontsnapping na die sirkus toe, al het haar ma haar verbied om daaroor te praat.	Bl. 28: *Nee! Ek mag nie daaroor praat nie. Ek mag nie daaraan dink nie. Om te dink, is om te doen.*
Meisie vertrou die konstabel met haar smagting om bevryding.	Sy vertel hom van die tragiese omstandighede waarin sy leef en daarin beleef hy haar vasgevangenheid.	Bl. 30: … *Kos, slopemmer! Sakke! Eers was my hande sag … En nou, eelte op al my vingerpunte!*
Miem se angs vir die bose verblind haar vir Konstabel se ware kleure. Sy vertrou die konstabel omdat hy 'n gesagsfiguur is en nooi hom in haar huis in.	Sy dink dat hy as gevolg van sy blindheid skadeloos is. Hierdie misplaaste vertroue veroorsaak dat Meisie, soos haar ma, Konstabel ook vertrou en hy daarom kans kry om haar te manipuleer omdat sy hom ook vertrou.	Bl. 28: *KONSTABEL: (byna verleidelik) …*
Miem vertrou die konstabel omdat hy 'n verskerpte reuksintuig het as gevolg van sy blindheid.	Sy vind sy blindheid aan-vanklik ontstellend, maar hy oortuig haar deur aan elke vrou te snuffel en hulle korrek te beskryf. Verder meld hy dat hulle hom ook Snuf-in-die-neus noem.	Bl. 16: *Ja … nou laat ek sien … laat middeljare. Getroud en kinders gebaar.* Bl. 16: *MIEM klap van verbasing haar hand oor haar mond.*

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

Sy vertrou die konstabel met hulle veiligheid.	Nadat Miem deur die sleutelgat geloer het, besluit sy dat hy wel 'n konstabel is en vertrou kan word. Gertie was ook oortuig dat sy goeie houding van hom 'n betroubare persoon maak. Miem sluit vir die onbekende konstabel die deur oop en laat hom binnekom.	Bl. 15: *(Sluit die deur oop) So ja. (Maak die deur oop) Kom gerus binne.*
	Sy stuur Meisie, vir wie sy belowe het om die hele nag na haar veiligheid om te sien, saam met die konstabel uit om die slopemmer te gaan skoonmaak.	Bl. 39: *Dit is gaaf van u, Konstabel. MEISIE en die KONSTABEL beweeg met die slopemmer na die agterdeur.*
Hy beïndruk Miem met sy opmerking dat hy nooit lank op dieselfde dorp is nie, omdat hy vir spesiale gevalle gebruik word.	Sy kom tot die gevolgtrekking dat hy die verdwyning van die twee meisies ondersoek.	Bl. 18: *Ek word gebruik vir spesiale … gevalle.* *So, u is natuurlik hier oor die verdwynings, Konstabel?*
	Miem se vertroue strek so ver dat sy hom selfs sien as 'n moontlike huweliksmaat vir Meisie. Sy besing Meisie se deugde onophoudelik en dryf Meisie tot trane.	Bl. 25: *Sy is viets en fyn. (Suggestief)*
Miem vertrou hom deur haar verlange na 'n man aan hom te bely toe sy vir hom 'n kombers gebring het en hulle alleen was.	Sy bely dat sy na Gabriël verlang en dat sy lank gelede alleen met 'n man gepraat het.	Bl. 47: *Dit is so lank laas … lank laas … dat 'n man vir my goeienag gesê het.*
Gertie vertrou die konstabel omdat hy haar oortuig dat sy verskerpte reuksintuig opmaak vir sy blindheid.	Gertie is ongetroud en haar smagting na 'n man in haar lewe dra by tot haar vertroue in 'n vreemdeling. Sy is baie beïndruk deur sy reuksintuig.	Bl. 16: *Middeljarig. Ongetroud. GERTIE snak na haar asem.*
	Gertie vertrou hom met haar smagting om bevryding vanuit haar oujongnooiskap, want sy leef haar in in sy vertelling van tant Hannie.	Bl. 49: *Daar is 'n kalm ekstase op haar gesig. Haar bewegings is stadig, byna soos dié van 'n persoon onder hipnose.*

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

BESKERMER		
Die konstabel gee voor dat hy 'n polisieman is wat daar is saam met die ontplooide waakeenheid, al is hy van elders.	Hy laat hulle glo dat hy gestuur is om hulle te beskerm omdat hulle so afgesonder is. Hy verkry so toegang tot Miem se huis.	Bl. 15: *Ek is hierheen gestuur. Julle bly so afgesonderd. Dit kan gevaarlik wees* (*Loer deur die sleutelgat) Dis waar! Hy is 'n konstabel.*
	Die vroue glo dat sy blindheid 'n bate is, omdat sy ander sintuie dan beter ontwikkel is.	Bl. 17: *Ek hoop ek het u gerusgestel. En my ander sintuie is … is byna net so goed ontwikkel. Ek het byvoorbeeld vannag geweet dis volmaan buite.*
	Die vroue voel beskerm en is baie dankbaar vir sy teenwoordigheid.	Bl. 18: *Ek was besig om te sê dat ons so dankbaar is om u vanaand by ons te hê.*
Miem glo dat die konstabel as gevolg van sy blindheid onskadelik is.	Sy laat Meisie alleen in sy geselskap en dwing vir Gertie om saam met haar die bed te gaan opmaak. Sy moedig selfs vir konstabel aan om Meisie beter te leer ken.	Bl. 25*: Meisie sal jou geselskap hou, konstabel. Sy is 'n bietjie ingetoë maar as jy haar aanmoedig, kruip sy uit haar dop.*
Miem dink dat die Konstabel die beskermer van haar huwelik is.	Sy glo dat, indien Konstabel met Meisie trou, Gabriël sal afkom.	Bl. 51: *Ek is seker hy sal afkom … as Meisie die dag trou.*
Die konstabel kom agter dat die vroue blind vir die situasie is.	Hulle sien nie die feite raak nie en kyk die gevaar mis.	Bl. 21: *Ek hoop nie u neem aanstoot nie, maar dit val my op dat u u miskien blindstaar teen die feite.*
Die konstabel beskerm vir Meisie teen haar naamloosheid.	Hy noem haar op haar regte naam en beskerm haar teen die identiteitloosheid wat die naam, Meisie, impliseer.	Bl. 27: *Jy't 'n mooi naam, Margareta.*
Meisie se skuldgevoelens bied aan die konstabel die geleentheid om Meisie teen haar eie skuldgevoelens te beskerm.	Sy wil hom aanvanklik nie vertel van die aand toe sy weggeloop het sirkus toe nie, maar hy lok haar slim uit.	Bl. 31: *Nou goed, ek sal vir u vertel en dan sal ek daarvan vergeet …*
Meisie vertrou konstabel al hoe meer met haar innerlike konflik en emosies.	Sy toon sterk emosie in Konstabel se teenwoordigheid wanneer sy byna histeries aan hom vertel wat haar omstandighede rakende die mis behels. Sy vertel ook van hulle huislike omstandighede en hoe hard sy moet werk.	Bl. 26: *Die mis. (Skielik hard, byna histeries) maar dit stink!* Bl. 27: *Ja. Ek kry my werk nooit klaar nie.*
Hy beskerm Gertie teen haar oujongnooiskap deur vir haar van sy tant Hannie te vertel.	Gertie leef haar uit in sy vertelling van tant Hannie en vir daardie oomblikke word sy die begeerlike tant Hannie.	Bl. 45: *Nog. (Sag en byna smekend) Nog as u wil.*

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

BEVRYDER		
Die konstabel besorg tydelike bevryding van haar seksuele frustrasies aan Gertie.	Hy bevry vir Gertie deur haar van sy eksotiese tant Hannie te vertel en sy haar so inleef dat sy, soos tant Hannie, begeerlik voel.	Bl. 44: *Sal u maar asseblief so ietsie van hierdie tant Hannie vertel?* Bl. 45: *GERTIE wieg heen en weer met haar lyf skerp agteroor en haar kop heeltemal terug.* Bl. 47: *GERTIE kyk in ekstase na haarself in 'n denkbeeldige spieël.*
Hy word Miem se bevryder wanneer hy na haar belydenis oor die seksuele verlange na 'n man luister.	Miem voel hartseer wanneer Konstabel haar 'n goeie nag toewens. Sy bely dat sy na die nabyheid van 'n man verlang.	Bl. 48: *om 'n man hier te sien … dié tyd van die nag … wel … dit maak weer dinge in my wakker.*
Hy word ook Meisie se bevryder wanneer hy haar uit haar armoedige omstandighede bevry.	Hy transformeer in 'n hofnar wat Meisie die geleentheid bied om uit haar omstandighede te ontsnap. Hy maak die vensters en deure oop sodat sy die verleidelike sirkusmusiek kan hoor.	Bl. 54: *Hy maak 'n effense buiginkie en wys haar met 'n sjarmante handgebaar by die deur uit.*
Hy bevry Meisie uit haar gevangenskap./die oorheersing van Miem.	Deur Meisie uit te lok om agter die sirkusmusiek by die huis uit te dans, word Meisie van haar ma se oorheersing bevry.	Bl. 51: *Haar dans word nog uitbundiger.* Bl. 54: *Voordat sy oor die drumpel dans, staan sy stil en kyk om na die KONSTABEL.*
MANIPULEERDER		
Deur sy uiterlike voorkoms manipuleer die konstabel die vroue.	Die konstabel slaag daarin om met sy voorkoms die vroue se simpatie te ontlok. Hy dra 'n uniform, donker bril en wit kierie en slaag daarin om die vroue te laat glo dat hy 'n onskuldige, gestremde konstabel is.	Bl. 15: *Hy dra 'n ronde donkerbrilletjie en 'n helm. In die een hand hou hy 'n wit kierie vas … Soos u kan sien is ek heeltemal blind.* Bl. 16: *MEISIE maak die deur vinnig toe. MIEM en GERTIE hou hom roerloos dop.*
	Hy laat hulle glo dat hy ten spyte van sy blindheid in staat is om hulle te beskerm.	Bl. 18: *Dit is reg, ja. Oor die verdwynings. Maar hulle het my nie volledig ingelig nie. Hulle sê altyd hoe minder ek weet hoe beter.*
In die begin is Meisie onseker in die konstabel se teenwoordigheid, maar ontdooi geleidelik en begin spontaan met hom kommunikeer.	Sy erken nie aan haar ma dat sy na 'n jongmenslewe smag nie, maar wel aan die konstabel as sy hom van Danie Venter se besoek vertel.	Bl. 26: *KONSTABEL: Werklik, Juffrou, kry u nie besoekers nie?* *MEISIE: Nie eintlik nie.* *MEISIE: … Laasjaar het Danie Venter kom kuier.*

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

Konstabel laat Meisie toe om van die sirkus in sy teenwoordigheid te praat.	Sy deel haar liefde vir die sirkus en sirkusmusiek met die konstabel. Wanneer sy vra om nie haar ma te vertel nie, kies hy subtiel haar kant teen Miem en wen so haar vertroue sodat sy aan die einde van die drama maklik gemanipuleer kan word.	Bl. 28: *(Draai na die KONSTABEL. Skielik vreesbevange) moet tog nie vir my ma sê nie, asseblief. KONSTABEL: Ek sal nie.*
Meisie doen wat die konstabel vir haar vra nadat hy haar vertroue gewen het toe hy aan haar gesig gevat het en sy twee keer alleen saam met hom was.	In die afloop van die drama moet Meisie kaalvoet dans, soos wat Konstabel met haar onder die perskeboom gereël het, want dit skep die illusie dat sy haar losmaak van die aardse.	Bl. 37: *(steek sy hand uit en raak aan haar) Goed so. Kniel nou. Hier. Reg voor my.* Bl. 51: *Jy het mos gesê sonder skoene.*
	Sy moet ook in haar wit aannemingsrok kom wat haar onskuld/reinheid suggereer.	*Bl. 50: Jy het gesê my aannemings*rok.
Gertie stel haar oop vir die konstabel se manipulering.	Wanneer hulle twee alleen is vertel Gertie vir die Konstabel dat sy ongetroud is en geen kind of kraai het nie. Hy kom agter dat sy van haar vasgevangenheid wil losbreek.	Bl. 23: *Is daar darem iemand spesiaals?* *Dan vry u maar so in die bondel?* *GERTIE: (koketterige laggie)*
Konstabel manipuleer Meisie se vertroue/respek jeens hom wanneer hy haar as "Juffrou" aanspreek.	As Konstabel vir Meisie as "Juffrou" aanspreek, manipuleer hy haar om te glo dat hy haar respekteer./ geloofwaardig is.	Bl. 27: *Ek is jammer, Juffrou.* *Dis snaaks, niemand het my nog so genoem nie.*
Die Konstabel manipuleer vir Meisie met sy belang-stelling in haar.	Hy is geduldig en lok haar uit om hom van haar besoek aan die sirkus asook die gebrek aan manlike geselskap te vertel.	Bl. 26: *Ek is nie gewoond aan mense nie./Laasjaar het Danie Venter kom kuier.* Bl. 28 *Nou goed, ek sal vir u vertel …* *Nee, ek mag nie daaroor praat nie. Ek mag nie daaraan dink nie. Om te dink is om te doen.*
Konstabel spreek 'n behoefte uit om te voel hoe Meisie lyk, want hy weet nie hoe 'n jong meisie lyk nie.	Sy aanraking laat Meisie sensueel ontwaak en sy geniet sy aanraking.	Bl. 38: *Meisie maak haar oë toe en gooi haar kop effens agteroor.*
Konstabel manipuleer vir Meisie om saam met hom weg te gaan en 'n oënskynlike gelukkige jongmenslewe te lei.	Hy maak doelbewus die kombuisvenster oop sodat sy die sirkusmusiek, wat haar verlei om tot aksie oor te gaan, kan hoor.	Bl. 51: *Sirkusmusiek word gehoor. Asseblief! Maak toe die venster. Ek mag nie die musiek hoor nie! Die KONSTABEL maak die gaasdeur oop en sit 'n klip daarvoor. Sy dans na die agterdeur …*
* Die kandidate kan ook na ander, soortgelyke rolle van Konstabel verwys, byvoorbeeld Konstabel se rol as towenaar/magiese figuur of Konstabel se rol as biegvader, ensovoorts.		
Die kandidaat bied 'n gepaste slot aan.		**[25]**

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

VRAAG 17: *MIS* – Reza de Wet – KONTEKSTUELE VRAAG

17.1.1	Miem verwys na die aand toe Meisie uitgeglip het om sirkus toe te gaan. ✓ *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.*	1
17.1.2	Dit sluit by die titel aan, omdat die werk waarmee Meisie besig is, verwys na die sakke wat sy moet maak waarin dieremis verpak en verkoop word. ✓ **EN** Miem en Meisie verkoop dié sakke met mis omdat hulle baie arm is. ✓	1 1
17.2	Dit is die mense/ouers/ligsinniges wat hulle dogters toelaat om sirkus toe te gaan./wat nie die sirkus as boos beskou nie. ✓ *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.* **EN** Miem is veroordelend./krities./voorskriftelik./dominerend./liefdeloos./ meerderwaardig/beterweterig ✓✓ *Die kandidaat bied TWEE antwoorde vir EEN punt elk aan.* *Die kandidaat kan ook die karaktereienskappe omskryf.*	1 2
17.3	Reël 5: Die leser word herinner dat daar nog 'n persoon/die pa in die huis/solder is./dat Gabriël nie deel van sy gesin vorm nie./dat Gabriël hom van sy gesin onttrek het. ✓ **EN** Reël 7 en 8: Miem se bekommernis oor Gabriël word aan die leser op dié manier geïllustreer./ Dit beeld 'n ander sy van Miem se karakter uit, naamlik dat sy 'n sorgsame vrou/eggenoot is./ Miem se ontsag/respek vir Gabriël (in 'n era toe die man tradisioneel die hoof van die huis was) word aan die leser getoon. ✓ *Die kandidaat bied TWEE soortgelyke antwoorde vir EEN punt elk aan.*	1 1
17.4	Miem se simpatie teenoor Meisie/mense is geveinsd./manipulerend./ Miem tree verskillend/sagter/met meer begrip teenoor Gabriël as teen ander karakters op. ✓ *Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord aan.* **EN** Ja Miem raas met Meisie omdat sy na die sirkusliggies kyk, MAAR dan maak sy haar stil tydens Gertie se vertelling oor die sirkusfratse./vra sy vir Gertie uit oor die sirkus. ✓	1 1

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

	Miem dring daarop aan dat die deur gesluit moet bly omdat die gevaar buite is, MAAR wanneer sy aan die konstabel van die verdwynings wil vertel, stuur sy Meisie buitentoe en sê dat sy die deur moet oophou. ✓ *Die kandidaat kan nie 'n NEE-antwoord aanbied nie.* *Die kandidate se TWEE antwoorde moet die kontras in Miem se woorde EN handeling vir EEN punt elk aandui.* *Die kandidate bied soortgelyke antwoorde oor Miem se woorde EN handeling vir EEN punt elk aan.*	1
17.5	Sy is bang omdat Miem se woorde telkens die gevaar/onheil van hierdie aand uitlig./ Daar kom nie eintlik mense by hulle kuier nie./ Meisie het die vorige aand 'n uil gehoor, wat vir haar 'n teken van onheil is; daarom is haar vrees vir enige iets buite die normale oortuigend. ✓✓ *Die kandidaat bied TWEE soortgelyke antwoorde vir EEN punt elk aan.*	2
17.6	Gertie is Miem se vriendin wat gereeld kom kuier. Gertie is 'n onderwyseres by die plaaslike skool. ✓✓ **EN** Ja Sy sal dan nie alleen by haar huis (wat vol geluide is), wees nie./ Haar bure bly so ver, daarom is dit wys dat sy na Miem se huis toe gaan./ Daar is 'n uil in haar tuin en sy glo die bygeloof, daarom is sy wys om veiligheid in Miem se huis te gaan soek./ Sy weet dat Miem se huis 'n plek van veiligheid sal wees omdat Miem die deure en vensters gesluit sal hou. **OF** Nee Sy het alleen in die donker die pad na Miem se plot buite die dorp aangedurf./ Dit was nie wys van haar om bloot op grond van 'n uil die donker in na Miem se huis toe te vlug nie./ Gertie het nie nodig gehad om te vlug nie, want sy pas nie by die profiel van die vorige twee meisies wat verdwyn het nie./ Die gevaar was uiteindelik by Miem se huis, want sy het 'n vreemde man (wat soos 'n konstabel aangetrek is), vertrou en ingenooi. ✓✓ *Die kandidaat bied enige TWEE antwoorde vir EEN punt elk aan.*	2 2
17.7	Konstabel vra of daar 'n manier is hoe Gabriël (stilletjies/ongesiens) buitentoe kan gaan./of daar 'n buitedeur met 'n soldertrap is./of hy die enigste een is wat 'n sleutel vir die buitedeur het./ Konstabel het gesuggereer dat Gabriël vir die verdwynings verantwoordelik kan wees. ✓ **EN** Hy is 'n goeie manipuleerder./skelm. ✓ **EN** Simpatie ✓	1 1 1

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

17.8	Die leser/kyker vermoed reeds dat die konstabel die skuldige/die ontvoerder is/dat die vroue veiliger sonder hom sal wees, MAAR nou smeek hulle hom/die gevaar om te bly. ✓ *Die kandidaat moet na beide kante van die dramatiese ironie vir EEN punt verwys.*	1
17.9	Sy kom in opstand/rebelleer teen haar ma se dominerende optrede teenoor haar./voorskriftelikheid. ✓ **EN** Sy het een aand, sonder haar ma se toestemming, sirkus toe gegaan./ Sy plant rose voor haar venster om die stank van die mis te verdryf. / Sy vertel vir die konstabel van die aand toe sy sirkus toe was./ Sy loer, teen haar ma se bevele, kort-kort na die sirkusliggies./ Meisie verlaat die huis saam met Konstabel.✓ *Die kandidaat bied enige EEN optrede vir EEN punt aan.*	1 1
17.10	In TEKS K beskou sy die sirkusmusiek (en dus ook die sirkus) as 'n euwel/boos (daarom mag Meisie nie daarna luister nie). ✓ In TEKS L vra sy dat die konstabel bly om hulle teen die onheil van hierdie aand wat, volgens Miem, as gevolg van die sirkus teenwoordig is, te beskerm. ✓	1 1
		[25]

TOTAAL AFDELING C: 25
GROOTTOTAAL: 80

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

AFDELING A: ASSESSERINGSRUBRIEK VIR OPSTELVRAAG – HUISTAAL: POËSIE [10 PUNTE]

Kriteria	Uitsonderlik	Knap	Gemiddeld	Elementêr	Onvoldoende
INHOUD	**5–6**	**4**	**3**	**2**	**0–1**
Interpretasie van onderwerp Diepte van argument, verantwoordbaarheid en insig in teks 6 PUNTE	Diepgaande interpretasie van onderwerp	Toon begrip van die onderwerp en het die onderwerp goed geïnterpreteer	Redelike interpretasie van die onderwerp	Onbevredigende interpretasie van die onderwerp	Geen begrip van die onderwerp nie
	Reeks treffende argumente wat behoorlik uit die gedig gerugsteun is	Respons redelik gedetailleerd Enkele deeglike argumente gegee, maar nie almal ewe goed gemotiveer nie	Enkele goeie punte ter ondersteuning van die onderwerp Enkele argumente word ondersteun, maar bewyse nie altyd oortuigend nie	Byna geen punte wat die onderwerp ondersteun nie	Geen verwysing na die gedig nie
	Uitstekende begrip van die genre en gedig	Begrip van genre en gedig duidelik	Basiese begrip van genre en gedig	Onvoldoende begrip van genre en gedig	Leerder het nie die genre en gedig onder die knie nie
STRUKTUUR & TAAL	**4**	**3**	**2**	**1**	**0–1**
Struktuur, logiese vloei en aanbieding Taalgebruik, toon en styl gebruik in opstel 4 PUNTE	Samehangende struktuur	Duidelike struktuur en logiese vloei van argument	Enkele bewyse van struktuur	Struktuur toon tekens van swak beplanning	Struktuur swak
	Argumente goed gestruktureer en daar is duidelike ontwikkeling	Vloei van argumente kan gevolg word	'n Goed gestruktureerde logiese vloei en samehang ontbreek in die opstel	Argumente nie logies gerangskik nie	
	Taalgebruik, toon en styl is volwasse, dit beïndruk en is korrek	Taalgebruik, grootliks korrek	Geringe taalfoute	Taalfoute beduidend	Ernstige taalfoute
	Grammatika, spelling en punktuasie feitlik foutvry	Toon en styl is grootliks korrek	Toon en styl meestal gepas	Toon en styl nie geskik nie	Foutiewe styl

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

AFDELING B EN C: ASSESSERINGSRUBRIEK VIR OPSTELVRAAG – HUISTAAL: ROMAN EN DRAMA [25 PUNTE]

Kriteria	Uitsonderlik	Knap	Gemiddeld	Elementêr	Onvoldoende
INHOUD Interpretasie van onderwerp Diepte van argument, verantwoordbaarheid en insig in teks 15 PUNTE	**12–15**	**9–11**	**6–8**	**4–5**	**0–3**
	Diepgaande interpretasie van onderwerp	Toon begrip van die onderwerp en het die onderwerp goed geïnterpreteer	Redelike interpretasie van die onderwerp; nie alle aspekte in detail ondersoek nie	Onbevredigende interpretasie van die onderwerp: byna geen aspekte in detail ondersoek nie	Geen begrip van die onderwerp nie
	Uitsonderlike respons: 14–15 Uitstekende respons: 12–13	Respons redelik gedetailleerd	Enkele goeie punte ter ondersteuning van die onderwerp	Min punte wat die onderwerp ondersteun	Swak poging om die vraag te beantwoord
	Reeks treffende argumente wat behoorlik uit die roman/drama gerugsteun is	Enkele deeglike argumente gegee, maar nie almal ewe goed gemotiveer nie	Enkele argumente word ondersteun, maar bewyse nie altyd oortuigend nie	Baie min relevante argumente	Argumente oortuig nie
	Uitstekende begrip van die genre en teks	Begrip van genre en teks duidelik	Basiese begrip van genre en teks	Weinig begrip van genre en teks	Leerder het nie die genre en teks onder die knie nie
STRUKTUUR & TAAL Struktuur, logiese vloei en aanbieding Taalgebruik, toon en styl gebruik in opstel 10 PUNTE	**8–10**	**6–7**	**4–5**	**2–3**	**0–1**
	Samehangende struktuur	Duidelike struktuur	Enkele bewyse van struktuur	Struktuur toon tekens van swak beplanning	Gebrek aan beplande struktuur belemmer vloei van argumente
	Argumente goed gestruktureer en daar is duidelike ontwikkeling	Logiese vloei van argument	Logika en samehang is duidelik, maar met foute	Argumente nie logies gerangskik nie	Taalfoute en foutiewe styl laat hierdie skryfstuk misluk
	Uitstekende inleiding en Slot	Inleiding, slot en ander paragrawe samehang-end georganiseer	Paragrafering meestal korrek	Paragrafering foutief	Paragrafering foutief
	Taalgebruik, toon en styl is volwasse, dit beïndruk en is korrek	Taalgebruik, toon en styl is grootliks korrek	Enkele taalfoute; toon en styl meestal gepas	Taalfoute beduidend Toon en styl nie geskik nie	Styl en toon nie geskik nie
PUNTE VERSPREIDING	**20–25**	**15–19**	**10–14**	**5–9**	**0–4**

Kopiereg voorbehou